Ніва

БЕЛАРУСКІ ТЫДНЁВІК

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 1 (827) ГОД XVII БЕЛАСТОК 2 СТУДЗЕНЯ 1972 г. ЦАНА 60 гр.

З НОВЫМ ГОДАМ!

Уступаем у новы год, XVII год выдавання «Нівы». Прыемна ўступаць у такі ўзрост, адчуваць сябе маладым, бачыць ясныя перспектывы, што адкрываюцца перад табою, і з чыстым сумленнем і адкрытым сэрцам ісці насустрач будучым дням.

З такімі пачуццямі ўступаюць у новы, 1972 год многія мільёны грамадзян нашай краіны. У нас жа ёсць усе падставы мець сёння менавіта такі настрой. Аднаўленне, якое ў мінулым годзе ахапіла ўсе галіны нашага жыцця і завяршылася гістарычным VI з'ездам нашай партыі, уступае ў новую, вышэйшую фазу. Як сказаў у заключнай прамове на з'ездзе Першы сакратар ЦК ПАРП Эдвард Герэк, VI з'езд апраўдаў спадзяванні, ускладзеныя на яго партыяй, рабочым класам, польскім народам. Ён выканаў іх перш за ўсё, дзякуючы аднадушнаму і рашучаму адабрэнню палітыкі, якую наша партыя прыняла пасля 7-га пленума Цэнтральнага Камітэта, удакладніла на 8-м пленуме і паслядоўна ажыццяўляла. Гэта палітыка, развітая і ўзбагачаная з'ездам, стала сёння — на аснове яго рашэнняў — лініяй нашай партыі. Гэта марксісцка-ленінская лінія. Яна выражае на цяперашнім этапе развіцця жыццёва важныя інтарэсы нашага народу, накіравана на працяг і замацаванне дасягнутых ім поспехаў у справе сацыялістычнага будаўніцтва, ідзе насустрач новым запатрабаванням і спадзяванням грамадства.

З'езд выканаў ускладзеныя на яго надзеі, аднадушна пацвердзіўшы прынцыповасць, з якой наша партыя адхіліла дэфармацыю метадаў кіраўніцтва і аднавіла ленінскія прынцыпы сваёй работы. Рашэнні і пастановы VI з'езду ствараюць трывалыя прадпасылкі для ўмацавання сувязі партыі з рабочым класам, з усім народам, сувязі, якая з'яўляецца галоўнай крыніцай ідэйна - палітычнай сілы партыі, гарантыяй поспехаў яе работы ва ўсіх галінах жыцця, асновай яе кіруючай ролі ў сацыялістычным будаўніцтве.

Галоўны вынік VI з'езду — гэта праграма далейшага сацыялістычнага развіцця Польшчы. Яна стала асноўнай дырэктывай дзейнасці партыі і ўраду, яна вызначае ўсенародныя мэты, і ажыццяўленню яе мы прысвяцім нашу працу. Вядучая думка гэтай праграмы — паскарэнне сацыяльна-эканамічнага развіцця Польшчы і рэальнае паляпшэнне ўмоў жыцця грамадзян.

Тут для кожнага, хто б ён не быў і дзе б ён не працаваў, знойдзецца сваё месца. Ёсць яно і для нас, журналістаў сямнаццацігадовай «Нівы». і для ўсіх членаў БГКТ. І мы ўпэўнены, што кожны з нас, усведаміўшы сваю ролю ў вялікай усенароднай праграме аднаўлення краіны, з творчым запалам, з натхнёнымі думкамі прывітае новы, 1972 год.

З Новым Годам! З новымі жыццёвымі поспехамі!

Галоўнае праўленне Беларускага грамадска - культурнага таварыства з выпадку Новага Года шле ўсім сваім актывістам, членам і сімпатыкам самыя сардэчныя прывітанні і пажаданні далейшых дасягненняў у грамадскай працы і шчасця ў асабістым жыцці.

«Лявоніха». Дуэт: Тэкля Вашчук (справа) і Ядвіга Завадская.
Фота Цаф — Сянько.

ПАРТЫЯ БАРАЦЬБІТОЎ ЗА НАРОДНУЮ ПОЛЬШЧУ

Польская рабочая партыя паўставала ў трагічным часе. Амаль уся заходняя і цэнтральная Еўропа апынулася пад гітлераўскай акупацыяй.

Толькі на ўсходзе Еўропы, на заснежаных палях пад Масквой заяснела яркая заранка надзеі: Чырвоная Армія ўстрымала наступленне нямецкіх захопнікаў і ў цяжкіх баях адкінула іх ад сталіцы.

Польскі народ ужо звыш году знаходзіўся пад прыгнётам захопнікаў. Па ўсяму краю раскінуліся калючыя агароджы канцэнтрацыйных лагераў, задымілі коміны крэматорыяў. Фашысты пачыналі здзяйсняць свае людабойчыя планы, згодна з якімі асноўная частка польскага насельніцтва павінна быць знішчана.

Перадавая частка польскіх рабочых, сялян і інтэлігенцыі пачынае гуртавацца ў антыфашысцкіх арганізацыях: Саюзе вызваленчай барацьбы, Аб'яднанні прыяцеляў СССР, «Серп і Молат» — у Варшаве, «Народнай Польшчы» — у Кракаве, Фронце барацьбы за нашую і вашую свабоду — у Лодзі, Рабоча-сялянскай баявой арганізацыі — у Любліне, Антыфашысцкай арганізацыі — у Беластоку. Вядучую ролю ў гэтых арганізацыях адыгрывалі былыя члены Камуністычнай партыі Польшчы. Аднак для дзейснай барацьбы за нацыянальнае і сацыяльнае вызваленне неабходна было згуртаваць гэтыя сілы, шырока разгарнуць іх дзеянні.

Ужо ў канцы 1940 года Выканаўчы камітэт Камуністычнага інтэрнацыяналу пачаў гуртаваць польскіх камуністаў, якія прыбылі ў СССР з Іспаніі, Францыі і акупаванай Польшчы. У ліпені 1941 года перад імі было пастаўлена заданне апрацаваць праграму і арганізацыйныя асновы партыі і, прарваўшыся цераз лінію фронту, стварыць у акупаванай Польшчы рабочую партыю. Заданне было цяжкае і небяспечнае. Першая спроба пранікнуць у айчыну ў верасні 1941 г. не ўдалася. Толькі ўначы з 27 на 28 снежня 1941 года Ініцыятыўная група ППР на чале з М. Навоткам і П. Фіндэрам шчасліва прызямлілася на парашутах у ваколіцы Вар-

(Працяг на стар. 5)

БГКТ ХРОНІКА

■ 7-га снежня на справаздачна-выбарным сходзе гуртка БГКТ у Літвінавічах са справаздачай выступіў М. Куптэль. Праект плана працы прадставіла Р. Чыжык. Сакратар сямяціцкага аддзела БГКТ М. Вішанка ўручыў новыя членскія легітымацыі. У новае праўленне ўвайшлі: М. Куптэль (старшыня), А. Мішчук, Е. Германюк, Л. Леўчук і А. Леўчук. Выбраны тры дэлегаты (члены праўлення) на канферэнцыю аддзела.

■ Гурток БГКТ у Вульцы Нурэцкай на справаздачна-выбарным сходзе прыняў 12 новых членаў. Прыняў у ім удзел сакратар КГ ПАРП у Клюковічах — М. Кусачук. У праўленне гуртка выбраны М. Рудчык (старшыня), Ніна Ахрымюк і І. Баранаў. На канферэнцыю сямяціцкага аддзела паедуць М. Рудчык, П. Зубрыцкі і Н. Ахрымюк. (М. В.)

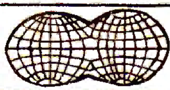
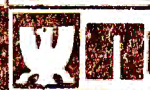
■ У справаздачна-выбарным сходзе гуртка БГКТ у Новым Востраве (15.XII.) прыняў удзел сакратар ГП Я. Зенюк. Справаздачу за мінулую кадэнцыю і праект далейшай дзейнасці гуртка прадставіў Ул. Парфенюк. Падчас дыскусіі найбольш увагі было прысвечана справе свабоднага і нявыкарыстанага школьнага памяшкання, якое магло б спаўняць ролю святліцы. Затым было выбрана новае праўленне гуртка, а таксама дэлегаты на канферэнцыю аддзела БГКТ у Саколцы. У склад праўлення выбраны Ул. Парфенюк — старшыня, М. Грыбок — сакратар і У. Шалевіч — скарбнік.

■ У Сухінічах справаздачна-выбарны сход гуртка БГКТ таксама адбыўся 15-га снежня. З дакладам і праектам плана працы гуртка выступіла Г. Сакалоўская. Члены БГКТ выбралі яе ізноў старшынёй гуртка, а членамі праўлення — А. Барадзіча, Г. Шчасновіч і К. Малішэўскага. Выбраны былі таксама тры дэлегаты на справаздачна-выбарную канферэнцыю аддзела. Абслужылі сход: культурна-асветны кіраўнік ГП С. Лукашук і член прэзідыума сакольскага аддзела БГКТ А. Пракапюк.

■ 16-га снежня пад старшынством кіраўніка мясцовай школы, сакратара партыйнай арганізацыі М. Філановіча адбыўся справаздачна-выбарны сход гуртка БГКТ у Паўднёвым Востраве. На ім старшыня ГП М. Хмялеўскі ўручыў усім новыя членскія легітымацыі. Пасля зацвярджэння плана працы на 1972 год было выбрана новае праўленне гуртка: В. Хмялеўскі (старшыня), Г. Жамойда (сакратар), Г. Мякіш (скарбнік) і члены: М. Жамойда і Г. Лінкевіч. Прадстаўляць гурток на канферэнцыі аддзела будуць В. Хмялеўскі, М. Хомчык і І. Куклік. У сходзе ўдзел таксама прынялі член прэзідыума ГП, паэт А. Баршчэўскі і сакратар сакольскага аддзела БГКТ І. Аношка. Пасля сходу наш беларускі паэт выступіў са сваімі вершамі.

■ Вялікім зацікаўленнем прысутных карысталася аўтарская сустрэча А. Баршчэўскага (16.XII. 1971 г.) у Паўночным Востраве. Пасля яе жыхары вёскі пастанавілі заснаваць гурток БГКТ. 14 чалавек падпісалі членскія дэкларацыі, выбралі праўленне БГКТ, дэлегатаў на справаздачна-выбарную канферэнцыю аддзела і пры дапамозе старшыні ГП М. Хмялеўскага і сакратара сакольскага аддзела БГКТ І. Аношкі — апрацавалі змястоўны план дзейнасці гуртка на 1972. У праўленне гуртка выбраны: Ул. Сіткевіч (старшыня), І. Гаспрэрчык і М. Максімец. (мс)

Падзеі ◊ Здарэнні ◊ Факты ◊ Каментарыі ◊ Весткі

 СВЕТ БССР ПОЛЬШЧА ВАЯВОДСТВА

НОВЫ САКРАТАР ААН

Савет Бяспекі выбраў, а Генеральная асамблея зацвердзіла новага Генеральнага сакратара ААН, пастаяннага прадстаўніка Аўстрыі пры ААН Курта Вальдхайма. Гэтую функцыю даверылі яму на пяць год, пачынаючы ад 1 студзеня 1972 года.

К. Вальдхайм з'яўляецца чацвертым Генеральным сакратаром ААН. Яго папярэднікамі былі: нарвег — Трыгве Лі, швед — Даг Хамершэльд і бірманец — У Тан, які быў Генеральным сакратаром дзве кадэнцыі.

Вальдхайм жанаты і мае чацвёра дзяцей.

Новага Генеральнага сакратара ААН лічаць вопытным дыпламатам.

НА ФРАНТАХ ІНДАКІТАЯ

Нацыянальна-вызваленчыя сілы ў дэльце ракі Меконг за першыя дзевяць месяцаў мінулага года вывелі са строю больш чым 12 тысяч варожых салдат і афіцэраў, захапілі 300 артылерыйскіх гармат, разбурылі больш за 1000 так званых «стратэгічных вёсак».

ДЭТРАНІЗАЦЫЯ ДОЛАРА

Дэвальвацыя долара прынесла змену курсу валют некаторых краін. У прыватнасці заходнегерманская марка рэвальвіруецца на 4,61 працэнта, японская іена — на 16,88 працэнта. Рэвальвацыя закранае таксама швейцарскі франк, бельгійскі франк і шэраг іншых валют. Без змянення застаюцца толькі французскі франк і англійскі фунт стэрлінг.

ЗША былі вымушаны таксама пайсці на адмену 10-працэнтнага дадатковага падатку на імпарт тавараў у ЗША і шэрагу іншых дыскрымінацыйных мер. уведзеных 15 жніўня мінулага года пры пераходзе да «надзвычайнай» эканамічнай палітыкі.

Што датычыць дэвальвацыі долара, то яна з'яўляецца не толькі ўдарам па прэстыжу ЗША, але адлюстроўвае глыбокія крызісныя з'явы ва ўсёй структуры амерыканскай эканомікі і гандлю, абцяжараных непамернымі ваеннымі расходамі, растучай інфляцыяй у краіне, усё ўзрастаючым дэфіцытам плацёжнага балансу.

БХУТА — ПРЭЗІДЭНТАМ ПАКІСТАНА

Я. Хан перадаў абавязкі прэзідэнта Пакістана і галоўнага адміністратара ваеннай сітуацыі намесніку прэм'ер-міністра і міністра замежных спраў З. А. Бхута.

НЕШТОДЗЁННАЯ ЗАБАСТОЎКА...

...пагражае Галандыі. Гэтую забастоўку абвясцілі міністры, даведаўшыся, што парламент адхіліў іх прапанову адносна павышэння зарплаты.

НЯСЛОЎНАЕ СПАБОРНІЦТВА

У Вашынгтоне афіцыяльна аб'яўлена, што на працягу трох год кадэнцыі прэзідэнта Ніксана амерыканская авіяцыя скінула на Індакітайскі паўвостраў 2.916.997 тон бомб. За гэты самы перыяд уладання Джонсана на Індакітай скінута 2.865.808 тон амерыканскіх бомб.

ЦІ ВЕДАЕЦЕ, ШТО...

...у Швейцарыі ёсць больш банкаў, чым зубных урачоў?

...у Ганконгу азіяцкі грып лекары называюць еўрапейскім грыпам? (ак)

З ДУМКАЙ АБ БУДУЧЫНІ

Напярэдадні новага году камуністы Беларусі акрэслілі новыя мэты, да якіх павінны імкнуцца працоўныя БССР. Пленум Цэнтральнага Камітэта КПБ, які адбыўся ў палавіне месяца снежня 1971 года, адобрыў у асноўным праект Дзяржаўнага плана развіцця народнай гаспадаркі БССР на 1971—1975 гады, Дзяржаўнага плана развіцця народнай гаспадаркі Беларусі на 1972 год, Дзяржаўнага бюджэту БССР на 1972 год. Затым Вярхоўны Савет БССР на сваёй пленарнай сесіі аднагалосна прыняў гэтыя праекты як абавязваючыя дзяржаўныя законы.

... ПЛЮС ЭЛЕКТРЫФІКАЦЫЯ

Ажыццяўляючы ленінскі план электрыфікацыі, першую на тэрыторыі Беларусі электрастанцыю пачалі будаваць у 1927 годзе. Тры гады пазней распачала працу БелДРЭС. Да канца 1940 года БССР давала народнай гаспадарцы ўжо звыш 500 мільёнаў кілават-гадзін электраэнергіі ў год. Вайна зраўняла ўсё да нуля. Але ўжо ў 1950 годзе прадукцыя электраэнергіі амаль у два разы перавышае даваенны ўзровень. На карце Беларусі паяўляюцца ўсё новыя электрастанцыі, сярод якіх самая магутная Лукомльская ДРЭС. Распачала яна працу ў 1969 годзе, а ад 1972 да 1975 года штогод новы энергаблок гэтай электрастанцы будзе паступаць на службу. Такім чынам, на Лукомлі даб'юцца праектнай магутнасці на ўзроўні двух мільёнаў 400 тысяч кілават.

ВЁСКА БУДУЧЫНІ

Была на Гродзеншчыне вёска Верцялішкі. Доўгія дзесяткі год нічым асаблівым яна не вылучалася сярод сваіх суседак — тыповых беларускіх вёсак з характэрнымі ім саламянымі стрэхамі і маленькімі аконцамі. І вось нядаўна лёс усміхнуўся да гэтай вёскі. Па-праўдзе, з даўнейшых Верцялішак засталася толькі назва. У іх цэнтры відаць двухпавярховыя прыгожа збудаваныя дамы, а цэлая вёска хутчэй нагадвае гарадскі пасёлак. За распланіроўку забудовы новых Верцялішак і архітэктурную развязку гэтай праблемы творчаму калектыву з Беларускага Навукова-даследчага інстытута праектавання для вёскі было прысвечана ганаровае званне «Лаўрэат Дзяржаўнай прэміі СССР за 1971 год». Працай гэтага калектыва кіраваў архітэктар Георгій Заборскі.

ЮБІЛЕЙ

Што Сцяпану Александровічу — працавітаму літаратуразнаўцу, таленавітаму пісьменніку і вопытнаму педагогу — споўнілася 50 гадоў, нашы чытачы ўжо ведаюць з папярэдніх нумароў «Нівы». Тут хачу дадаць, што юбілей Александровіча шырока адзначалі таксама газеты і часопісы Савецкай Беларусі, а праўленне Саюза пісьменнікаў Беларусі паслала юбіляру спецыяльнае прывітанне.

ВЫСТАЎКА

У залах Дзяржаўнага мастацкага музея БССР адкрылася выстаўка жывапісу, графікі, малюнкаў рускіх савецкіх мастакоў: Гурыя Захарава, Іларыёна Галіцына, Ігара Абросава. Гэтых мастакоў аб'ядноўвае агульная тэма — любоў да Расіі, яе прыроды і людзей. Выстаўка прысвечана знамянальнаму юбілею — 50-годдзю СССР, які Краіна Саветаў адзначае ў 1972 годзе. (вр)

ПАЛЯПШЭННЕ ЎМОЎ ЖЫЦЦЯ

(з прамовы П. Ярашэвіча на II пленуме ЦК ПАРП)

Мінуў год часу ад VII пленума ЦК, і за гэты перыяд палепшыліся ўмовы жыцця людзей. Наступіла стабілізацыя ў гаспадарцы, узрост прамысловай прадукцыі і лепшае яе дастасаванне да патрэб. Гадавая прадукцыя ўзрасла ў 1971 годзе ў параўнанні з мінулым годам на 8%, пры чым варта адзначыць, што звышпланавую прадукцыю далі ўсе асноўныя рэсорты. Іншай карыснай з'явай з'яўляюцца водавочныя тэндэнцыі развіцця сельскай гаспадаркі. Маем дасягненні і ў замежным гандлі. Нашыя дасягненні дазволілі павысіць зарплаты і палепшыць сацыяльныя ўмовы. Рэальныя зарплаты ўзраслі ў сярэднім на больш чымсьці 5%, даходы сялян на 16—17%, а рэнты на 16%. Значнаму паляпшэнню ўмоў жыцця спрыялі б новыя інвестыцыі. Усё яшчэ аднак прыходзіцца доўга чакаць новых аб'ектаў. З мэтай, каб змяніць на лепшае інвестыцыйны працэс, у 1972 годзе праца на новабудоўлях будзе працягвацца на дзве змены, апрача таго, будзе выдзелены фонд на ўзнагароды для тых рабочых калектываў, якія будуць паспяхова выконваць задачы, намечаныя праграмай інтэнсіўнага развіцця прадукцыйных здольнасцей будаўніцтва.

У 1972 годзе нацыянальны даход узрасце на 6,1%. У сувязі з тым, у тым жа годзе будуць вырашаны некаторыя сацыяльныя праблемы. Ад 1 студзеня будуць прадоўжаны да 3 гадоў бясплатныя водпускі жанчын з малымі дзяцьмі. У далейшым будзе выплочвацца поўная зарплата ўсім тым рабочым, якія па той ці іншай хваробе былі няздольнымі да працы. Будуць павышаны рэнты для ваенных інвалідаў і рэнты і эмерытуры для асветных працаўнікоў. Значна павялічацца выдаткі на ахову здароўя, між іншым, у сувязі з усеагульным страхаваннем сялян.

На 12% павялічацца ў параўнанні з 1971 годам даходы сялян з продажы сельскагаспадарчых прадуктаў. З думкай аб паляпшэнні ўмоў жыцця людзей прадбачана пабудова большай колькасці жылых кватэр і расшырэнне паслуг.

Адным з асноўных напрамкаў дзеяння будзе ўтрыманне і замацаванне рынкавай раўнавагі. Праграма ўрада прадбачвае абвешчаныя на VI з'ездзе змены ў сістэме планавання і кіравання. 5,7-працэнтны ўзрост прадукцыйнасці працы не будзе дастатковым узростам, калі возьмем пад увагу, што тэхнічнае ўзбраенне ў прамысловасці ўзрасце ў значна большай ступені. Незалежна ад задач 1972 года, урад абавязаў рэсорты, камбінаты і прадпрыемствы да звышпланавай прадукцыі. Такі падыход неабходны, каб выпрацаваць сродкі на паляпшэнне ўмоў жыцця і, дбаючы аб сённяшніх патрэбах, тварыць мацнейшыя прадпасылкі развіцця Польшчы ў напрамку сучаснасці і дабрабыту.

ЗМЕНЫ Ў СКЛАДЗЕ ЎРАДА

На апошнім пленарным пасяджэнні Сейма ПНР праведзены змены ў складзе Рады Міністраў. Міністрам фінансаў назначылі Стэфана Ендрыхоўскага, міністрам унутраных спраў — Веслава Ацепку, міністрам будаўніцтва і прамысловасці будаўнічых матэрыялаў — Алойзы Каркошку, міністрам замежных спраў — Стэфана Альшоўскага і міністрам культуры і штукі — Тадэуша Вронскага. (яц)

САРДЭЧНЫЯ ВІНШАВАННІ

23 снежня Першаму сакратару ВК партыі, старшыні Цэнтральнай рэвізійнай камісіі ПАРП тав. А. Лашэвічу споўнілася 55 год. У сувязі з гэтай урачыстасцю сакратар ВК С. Кудла ў прысутнасці і ад імя партыйнага актыву павіншаваў юбіляра, падзякаваў яму за вялікі ўклад працы ў развіцці Беласточчыны і перадаў ліст Экзекутывы ВК з сардэчнымі пажаданнямі ў сувязі з 55-ай гадавінай з дня нараджэння.

СУСТРЭЧЫ З ДЭЛЕГАТАМІ

Па ўсім ваяводстве далей адбываюцца сустрэчы з дэлегатамі на VI з'езд партыі. Дэлегаты на з'езд расказваюць у розных асяроддзях аб працы з'езду, аб найважнейшых заданнях у гаспадарчай, палітычнай і грамадска-выхаваўчай галінах. Асабліва падкрэсліваецца, што шмат увагі прысвячалася клопатам аб чалавеку, аб забеспячэнні яму лепшых умоў жыцця і працы, а таксама аб прыспешванні тых будоўляў, якія маюць першачарговае значэнне для лепшага забеспячэння рынку. Будзе гэта паспяхова выканана, калі кожны грамадзянін зробіць максімальна ўсё на сваім рабочым месцы.

У апошнія дні сакратар ВК А. Младзяноўскі і інж. В. Мосей сустрэліся з беластоцкімі будаўнікамі, сакратар ВК С. Кудла — з актывам вясковай спулдзельчасці, намеснік старшыні Прэзідыума ВРН У. Міхалюк — з актывам рад нарадовых, ваяводскі камендант МО палкоўнік Б. Нарэнгоўскі — з актывам судоў і пракуратуры, прэзас АП ЗНП З. Дэрэвянская — з працаўнікамі ВКЗЗ, дэлегаты з прадпрыемстваў і паветаў — у сваіх асяроддзях.

НАРАДА САКРАТАРОЎ

У Ваяводскім камітэце партыі адбылася нарада сельскагаспадарчых сакратароў павятовых камітэтаў партыі і прадстаўнікоў устаноў, якія працуюць для патрэб сельскай гаспадаркі.

У гэтым годзе, як падкрэсліў кіраўнік сельскагаспадарчага аддзела ВК М. Каспэркевіч, нягледзячы на неспрыяльныя кліматычныя ўмовы, Беласточчына сабрала рэкордны ўраджай збожжа, а Элцкі і Мазавецкі паветы атрымалі значна вышэйшы ўраджай ад сярэдняга ў краіне.

Горшыя вынікі дасягнуты ў кармавых раслінах. Нягледзячы на гэта, заданні, якія стаяць перад нашай сельскай гаспадаркай на 1972—75 гады, прадугледжваюць узрост глабальнай прадукцыі на 29%. Каб выканаць іх, трэба працаваць лепш, з максімальным укладам працы і ведаў, з лепшай арганізацыяй працы устаноў, якія абслугоўваюць селяніна. Значна павінна ўзрасці роля сельскагаспадарчых гурткоў, павінны палепшыцца і пашырыцца паслугі. Справы лепшага сучаснага гаспадарання павінны стаць галоўнай тэмай на справаздачна-выбарных сходах партарганізацый.

АДЗНАЧЭННІ ДЗЕЯЧОЎ ПКПС

На чарговым пленарным пасяджэнні Ваяводскага праўлення Польскага камітэта грамадскай дапамогі (ПКПС) лепшыя дзеячы камітэта атрымалі высокія дзяржаўныя ўзнагароды. У прысутнасці прадстаўніка Галоўнай рады ПКПС Вацлава Каната уручыў узнагароды намеснік старшыні Прэзідыума ВРН Р. Лазаровіч. (яч)

Niedziela, 2 stycznia

8.30 Program dnia. 8.35 „Przypominamy, radzimy". 9.00 Dla młodych widzów: TV Klub Śmiałych. 10.15 „Japonia" („W cztery świata strony"). 10.50 „Rok 1972 — Rok Olimpijski". 11.50 Dziennik TV. 12.05 „Bastien i Bastienne" — opera w 1 akcie W. A. Mozarta. 12.50 „Złote, srebrne, brązowe" — felieton J. Kostusiewicz. 13.35 Międzynarodowe Zawody Narciarskie. Konkurs 4-ch skoczni (Obersdorf). 15.30 „Przemiany". 16.00 Dla dzieci: „Co to jest?" — konkurs — zabawa. 16.50 „Inna twarz pomnika" — „Kobiety ich życia" („W Ojczyźnie serce me zostało" cz. II „Wiek męski wiek klęski"). 18.05 „Melodie Wielkiego Ekranu" (piosenki nagrodzone „Oscarami"). 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik TV. 20.05 „Charaktery". 20.20 „Drapieżne maleństwo" — film fab. USA. 22.00 Estrada Literacka: Jacek Łukasiewicz — „Owoce miłowania" („Nowa Poezja Polska"). 22.50 Magazyn sportowy.

Poniedziałek, 3 stycznia

16.25 Program dnia. 16.30 Dziennik TV. 16.40 TV Festiwal Widowisk dla dzieci: „Chodzi turoń paszczą kłapie" (widowisko Państw. Teatru „Banialuka" w Bielsku Białej). 17.40 „Echo stadionu". 18.05 „Karelia" — film radz. 18.30 „Zima na Mazurach" — film TVP. 18.45 „Eureka". 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik TV. 20.05 Teatr TV: S. Wyspiański — „Wesele". Reż. — L. Zamkow. 21.35 Recital fortepianowy Witolda Małcużyńskiego. 22.20 Dziennik TV.

Wtorek, 4 stycznia

9.00 „Teleferie". 10.15 Film fabularny. 11.50 Przerwa. 15.20 i 22.45 Politechnika TV I roku. Matematyka. „Pochodne wyższych rzędów". Wykład — doc. dr H. Łopuszańska. 16.25 Program dnia. 16.30 Dziennik TV. 16.40 „Bliżej człowieka". 17.10 „Oferty". 17.25 Telewizyjny Ekran Młodych. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik TV. 20.00 „Charaktery". 20.20 „Pijany anioł" — film fab. jap. 21.55 „Śląskie drogi teatru" — rep. 22.25 Dziennik TV.

Środa, 5 stycznia

9.00 „Teleferie". 10.00 Przerwa. 10.10 „Katarzyna Aragońska" — film ang. („Sześć żon Henryka VIII"). 11.40 Przerwa. 15.20 i 22.45 Politechnika TV. Kurs przygotowawczy. Matematyka. „Obliczanie pochodnej" cz. I. Wykład — doc. dr D. Sadowska. 16.25 Program dnia. 16.30 Dziennik TV. 16.40 TV Festiwal Widowisk Lalkowych dla dzieci: U. Gyula — „Porwanie kacząte k". (Państw. Teatr Lalek „Guliwer" w Warszawie). 17.40 „Chemia i rynek". 18.10 „Poznajmy przyrodę" — film. 18.30 TV Kurier Warszawski. 18.45 Program popularno-naukowy. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik TV. 20.05 „Katarzyna Aragońska" — film ang. („Sześć żon Henryka VIII"). 21.45 „Światowid". 22.15 PKF. 22.25 Dziennik TV. Wiadomości sportowe.

Czwartek, 6 stycznia

8.15 Matematyka w szkole: „Matematyka w klasach matematyczno-fizycznych". 8.45 Przerwa. 9.00 „Teleferie". 10.05 Przerwa. 12.25 Międzynarodowe zawody narciarskie. Turniej 4-ch skoczni (Bischofshofen). 15.00 Przerwa. 15.20 i 23.20 Politechnika TV I roku. Chemia, „Termochemia i fotochemia". 16.25 Program dnia. 16.30 Dziennik TV. 16.40 TV Festiwal Widowisk Lalkowych dla dzieci: „Przygody Czeka". (Teatr „Miniatura" w Gdańsku). 17.40 Telereklama. 17.50 „Morskie spotkania". 18.20 TV Kurier Białostocki. 18.35 „Lakmusowy papierek" wg A. Awerczenki. Reż. — J. Afanasjew. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik TV. 20.00 „Przypominamy, radzimy". 20.10 Film fabularny. 21.25 Dymitr Szostakowicz — XI Symfonia „Rok 1905" w wyk. Orkiestry Symfonicznej Filharmonii Śląskiej. 22.10 Dziennik TV. 22.30 Międzynarodowe zawody narciarskie. Turniej 4-ch skoczni (Bischofshofen).

Piątek, 7 stycznia

8.00 TV Kurs Rolniczy: (dla agronoma i zootechnika) „Funkcje produkcyjne konstrukcji". 8.35 Przerwa. 9.00 „Teleferie". 10.00 Przerwa. 10.10 „Pustka" — film fab. węg. 11.40 Przerwa. 15.20 i 23.00 Politechnika TV I roku. Matematyka. „Różniczka funkcji". Wykład. — prof. dr L. Włodarski. 16.25 Program dnia. 16.30 Dziennik TV. 16.40 TV Festiwal Widowisk Lalkowych dla dzieci: W. Faber — „Niemechaniczny koń" (Państw. Teatr Lalki „Groteska" w Krakowie). 17.40 „Nie tylko dla pań". 18.00 Magazyn Medyczny. 18.30 TV Kurier Mazowiecki. 18.45 „Gramy o telewizor" — teleturniej. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik TV. 20.05 „Markheim" — nowela film TVP („Klasyka światowa"). 20.30 „Kraj". 21.10 Teatr TV: Z. Posmysz — „Nie za górą, nie za rzeką". Reż. — M. Wortman. 22.40 Dziennik TV.

Sobota, 8 stycznia

9.00 Teleferie". 10.00 Przerwa. 10.10 „Wszystko na sprzedaż" — film fab. pol. 11.45 Przerwa. 15.50 Program dnia. 15.55 Program I proponuje. 16.15 Redakcja Szkolna zapowiada. 16.30 Dziennik TV. 16.40 TV Festiwal Widowisk Lalkowych dla dzieci: A. Świrszczyńska — „Szu — Hin" (Państw. Teatr Lalek „Pleciuga" w Szczecinie). 17.40 TV Informator Wydawniczy. 18.00 Ogłoszenie wyników i prezentacja zwycięzców w plebiscycie" „Przeglądu Sportowego" 10-ciu najlepszych sportowców polskich. 18.35 „Tele-Echo". 19.20 Dobranoc. 19.30 Monitor. 20.20 „Non — Stop" — mag. rozr. 21.50 Dziennik TV. Wiadomości sportowe. 22.10 Kino Interesujących Filmów: „Wszystko na sprzedaż" — film fab. polski.

БЕЛАВЕЖА

ОРГАН ЛІТАРАТУРНА-МАСТАЦКАГА АБ'ЯДНАННЯ ПРЫ ГП БГКТ № 157

1

У свеце тым,
дзе прамаўляе толькі вецер,
дзе сход адзін — сход ціхамірных зорак,
у свеце тым,
што ёсць адзін на свеце
без гора,
бываю я,
бываю рэдка толькі,
калі ўцяку ад гутарак і толкаў,
ад тых, што шчасце носяць іншым
нібы шчодрай жменяй,
а сэрцы іх напоўнены
чужым багаццем
нібы ў злодзея кішэні.
Дык толькі там,
дзе прамаўляе вецер,
дзе слоў няма:
«для вас,
за вас
і з вамі»,
бываю я шчаслівы ў гэтым свеце,
знімаю на хвіліну
з сэрца камень.

2

Айчына поўная,
як збан у жніва:
і галасы, і каласы, і пахі.
Вочы сялянскія шчаслівыя,
з-пад грушаў, як папахаў.
І дні, як струны,
доўга - доўгія
і меладыйныя, звінячыя,
гляджу на свет,
гляджу, не моргаю
вачмі дзіцячымі.
Недзе дзеяч зышоў к народу
і Папу ногі мылі пілігрымы,
а я праз росы,
я праз воды
іду да жнівеньскай айчыны.

3

Не закрывай, зямля,
дзвярэй сваіх і вокан,
каб мог глядзець у логіку кахання.
Трава па пояс мне,
трава па локаць
у даспяванні.
Вось там, дзе звіс блакіт,
пакусаны зубамі лесу,
дзе добры змей ракі
у вечнай песні,
дзе хмара птушак тоўстая
у небе —
я патрэбен.
Дзяцінства там,
юнацтва у разгары
і галава ў дурацкіх марах.
І конь, і я, і бог над намі,
і пыльная дарога,
і прыдарожны камень,
які я кінуў проста ў бога —
амэн!

4

Няма халодных сэрц,
і добра, што няма,
дык можам абагрэць
і смутак, і самотнасць.
Усё, усё жыццё
стараемся гарэць,
каб як найлепш
разблытаць мотак.
Бывае у жыцці ўсяляк:
раз сэрца пустата,
другі раз сэрца поўнасць.
У садзе сэрца ружа,
там жа — парася,
мы каралі —
І мы таксама клоўны.
А для чаго жывем?
За чым усё бяжым?
Усё думаем аб славе,
аб бяссмерці.
І вострым, вострым
тонкія нажы,
каб сябрам іх у сэрца.

5

Бярозы гэта ці гітары
ваткнуты рукаяткамі ў даліны?
Для ветра тут няма сумненняў,
што хвіля прыгае ў галіны
і мандалініць.
Праз ліст, праз ствол
аж да карэнняў
збягае тонкаю струёю
І зноў вяртаецца ў лістоту.
Заструніць тонкаю струною,
ударыць корпус дрэва ботам.
І так далей
і безупынна,
ён, традыцыйны і сучасны,
трасе бярозу-мандаліну —
сваю уласнасць.
Аж прыдзе ўрэшце ціхі вечар,
з бяроз прагоніць
буйны вецер
і сам ударыць у клавішы —
цішы.

6

Далёкае, усё далёкае — прыгожым.
Гады расталі,
нібы ветразі ў тумане.
Як добра, што мінулае прыклікаць
можам
успамінаннем.
Мы не жывем сярод багоў,
сярод анёлаў,
і самі мы з дабра, і з злога,
каб душу распрануць дагола,
што з божага у ёй,
а што з зямнога?
Далёкае, усё далёкае —
прыгожым.
Усё пяе у згодны голас,
спляліся ў крузе
д'яблы божыя
разам з чартоўскімі анёламі.

7

У тую ноч сонную,
у тую бяздонную,
як папараць-кветку
знайшлі мы у пушчы —
сталі мы вонныя,
сталі бяздонныя
і зрэнкі шчасцю
расплюшчылі.
І з гэтай часіны,
з гэтай пуціны
у дом пасяліліся
з дахам блакітным:
сцены з каліны,
столі з шыпшыны,
падлогі гнутка-ракітныя.
Ужо не аглянемся,
тут мы застанемся
і папараць-кветку
будзем мы песціць.
Шчасця не знойдзеш
працай, стараннямі —
добра, што ёсць яно ў песні.

8

О добрая краіна, дзе ты?
Мяжа між сном і ціхай явай.
Нядзеля сіняя у кветках,
у мальвах.
Гімны званоў царкоўных —
бліжай.
Гімны званоў царкоўных —
далей.
Ерусалімы і Парыжы
зайгралі.
Там ёсць распуста,
там ёсць цнота,
і боль, і смех у абдыманні,
і кропля матчынага поту —
кахання.
Нам свет — айчынай, — мы ж,
марксісты,
ідзем свядомаю дарогай,
а ў светлых снах, у снах іскрыстых
шукаем бога.

АЛЕСЬ БАРСКІ

Лясны канцэрт

Зайграла музыка ў лесе,
Запрасіла да танцаў
Поўну зелень:
Дрэвы-віртуозы
Шалеюць...
Шкада, што ніхто іх мастацтва
Не ацэньвае...
Няма бісаў,
Рухі непаўторныя...
Галінкі ўюцца,
Як балерыны...
Колькі грацыі,
Прыгажосці
У гэтых танцах — мелодыях!

На зялёную сцэну
Уваходзіць барабан.
Першыя кроплі дажджу.
Ідзе бура...

НАДЗЕЯ АРТЫМОВІЧ

НЯДЗЕЛЯ

Была дзесятая раніцы.

У вузкім калідоры таўпіліся вучні з бацькамі. Мужчыны курылі і голасна гаварылі. Было душна. Безупынна бразгалі ашклёныя дзверы з выхадам на вуліцу. Выйшлі на тратуар. Пайшоў дождж, і вуліца адразу заблішчала.

— Ну што, сынок, — прашаптала маці. Маўчаў. Акрытыя «артальёнамі» і парасолямі, праходзілі калегі з бацькамі, аглядаючыся на стаячых побач.

Халодны асенні вецер раздуваў полы паднішчанай ясёнкі. Машыны пырскалі вадой, і іх гул быў ледзь чутны ў шуме дажджу. Дождж ліў. На ганку школы нехта голасна смяяўся. Глядзеў на вуліцу, і нейкі боль ціснуў за горла. Позіркі знаёмых былі здзекам, іроніяй...

На момант скіраваў позірк на маці. На паморшчаным твары цяжкія слёзы, змешаныя з дажджом...

Яна плакала...

На ганку школы нехта голасна смяяўся.

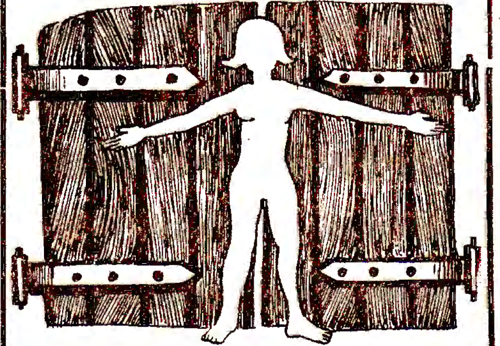
КАСТУСЬ БАНДАРУК

ВЯРТАННЕ

Дзе б ні была, туды вярнуся.
Сцяжынку ў лесе зноў знайду
І між палёў зноў засмяюся,
Зноў дзверы ў хату адчыню.

Слоў урачыстых прывітання
Там не пачую ад бацькоў.
— Нарэшце, — мама ціха скажа,
І ўсё праясніцца святлом.

ВЕРАНІКА ЛЕАНЮК

Зося Сачко

Мне шаснаццаць год. Я вучуся ў Агульнаадукацыйным ліцэі імя Т. Касцюшкі ў Бельску Падляшскім. Высылаю вам некалькі вершаў на нашай гаворцы. Мне здаецца, што Ваня Кірызюк распачаў штосьці важнае, дакладна гэта яшчэ цяжка назваць. Можна было б так зусім проста сказаць: у нашых словах (словах, якімі гаворыць па вёсках) ёсць цэлае жыццё; гэтымі словамі можна ўсё расказаць, апісаць...

Зося Сачко
Волька, пошта Орля,
пав. Бельск-Падляшскі

Вэчур капусты

з головы юой
хусткі знялі
на уроду дівілісь
пэрэлекалісь
зэлёные волосы
в ковтунові лісьці
людэ гострылі слова-ножыэ
выгострылі слова-мэталі
(шчэ нэ понімае)
рука нэдбало
на доску еі кінула
і
пэрэобразілась
слёзамі зэлёнымі заплакала
потым
шчокі морквою покрасіла
забушовала
біелою піеною
аж камэнь
юой мусіў тлумачыті
успокоітця
як зэмлю
біелы сон отуліт

Початок комэдыі людзькеі

ліетом ходіў у валянках і кожухові
зімою ў сподэнках на рэку ідті
на віетёр дмухаў усэ з-за клуні
дождж лапаў у рэшэто
думаў усэ коб самолёта
купіті сіено звозіті
потым рысоваў ровэр
на міесэць летіеты
— а ўчора ты чула
ксёнжку кухарську
в кострулю вкінуў
хотіеў зупы добрэі наварыті
— а ўзаўтра
на рынок едэ
пістолет на мухі купляті
— а тэпэр о на комін ліез
коб бліжэй сонця быті
— ты ты
«сэткі» набраў на плашч
для коня
— о муой ужэ валянкі зваляў
його коневі
(быў бы нэ валяў
але ж по сто злоты
за пару платіт)
напраўду
ты сміешнейшы чым
тіень нашых блазнуў

ТАК БЫВАЕ...

ЗНАЙДА

Было гэта даўно, перад вайною, пры санацыйнай Польшчы. Цяжка жылося тады вясковым людзям. Дзесяць, пятнаццаць, дваццаць і больш кіламетраў пяшком хадзілі сяляне ў горад. Як не было зімы, дык ішлі босыя, таму, што абутак дорага каштаваў. З Крупнікаў у Беласток было не больш 12-ці кіламетраў. Шмат пільных спраў у горадзе сабралася ў адной цяжарнай жанчыны, якая паводле сваіх аблічэнняў думала, што роды наступяць праз два тыдні або яшчэ пазней. І накіравалася яна ў Беласток са сваім 18-цігадовым сынам. Купілі, што было патрэбна, і пайшлі дамоў. Толькі прайшлі тунель пад чыгункаю ў Старасельцах, як маці стала дрэнна. Схапілі яе родавыя болі.

— Ідзі, сынок, радзіць буду, ідзі, ты не павінен быць пры гэтым, — гаварыла маці са стогнам. Ідзі — мо хто-небудзь над'едзе.

— Мама, я нікуды не пайду! Мне ўжо 18 год, і я ўсё разумею. Не саромся мяне, мама!

— Сынок, зыдзем з дарогі ў пасевы.

Распачаліся роды. Сын іх прымае, а маці падказвае, як адрэзаць пупавіну і завязаць пупок.

Было лета. Цёплы, пагодны, бязветраны дзень. А жаваранкаў быццам больш сабралася ў гэтае месца, быццам радаваліся яны з таго, што нараджаецца чалавек. Нібы грамчэй і прыгажэй яны спявалі. А сын разарваў сваю кашулю, загарнуў у яе новanарođжаную сястрычку і не ведае, што рабіць, бо маці заслабла. Але на дарозе паявілася фурманка. Чалавек зразумеў, што сталася там нешта незвычайнае, стаў паганяць каня і паспяшыў з дапамогаю. Забраў тры асобы — і хутка павёз у Крупнікі.

— Гэта мая знайда, — з радасцю гаварыў і паглядаў на маленькае стварэнне. Ён жа быў і хросным бацькам. Доўга называлі дзяўчынку ў вёсцы «знайдаю». Дзяўчынка добра расла і гадавалася на радасць бацькоў. Прыемна было ім, што гэта дачка, быццам жаваранак, прыгожа спявала. А можа жаваранкі падчас радоў пераказалі ёй сваю таленавітасць? Жыве гэтая колішняя «знайда» зараз у Беластоку, мае сваю сям'ю і часам успамінае цяжкія гады жыцця пры санацыйнай Польшчы, ды параўноўвае сённяшнія ўмовы жыцця сваіх дзяцей да тых мінулых часоў.

А дзеці не заўсёды давяраюць гэтаму і не могуць сабе ўявіць, што на долю іх маткі выпала столькі гора.

М. Хмялеўскі

Увасабленні духа Белавежы

Прачытаў я навейшую кніжку Аляксандра Амільяновіча, якую ён назваў «Дух Белавежы».*) Як заўсёды ў гэтага аўтара, гутарка ідзе пра падпольную барацьбу з гітлераўскім акупантам, пра смяротныя змаганні на «цізім фронце» ў глыбокім тылу ворага.

Летам 1941 года, пасля здрадніцкага нападзення на Савецкі Саюз, нямецкая вайсковая разведка адзін са сваіх шпіёнскіх цэнтраў размясціла ў Белавежы. Прасторны парк, сярод якога на горцы красаваўся царскі палац, запоўніўся афіцэрамі разведкі, іх тэхнікай, іх аховай, паліцыяй, гестапаўскімі галаварэзамі і жандармерыяй. Белавежа сталася своеасаблівым востравам, дзе гарэлка, віно і каньяк плылі, як людская кроў, дзе вясёлыя песні катаў перамешваліся са стогнам і крыкам іх ахвяр.

Было гэта адно з першых у час апошняй вайны ўвасабленняў *духа Белавежы.*

Савецкай контрразведцы ўдалося абсталяваць у Белавежы свайго чалавека — лейтэнанта Андрэя Штангера, які стаў афіцэрам па спецыяльных даручэннях самога камандзіра Белавежскага нямецкага шпіёнскага штаба «Горн», маёра Цавеля.

І тут у Амільяновіча распачынаецца другое ўвасабленне *духа Белавежы* — духа змагання з ворагам. Лейтэнанту Штангеру дапамагалі савецкія партызаны, якіх у кніжцы прадстаўляе перш за ўсё атрад капітана «Нікара». І гэта чарговае ўвасабленне *духа Белавежы,* увасабленне самае грознае для акупантаў, якіх партызанскі *дух Белавежы* даводзіў да шаленства, адбіраў ім сон, не даваў спакою ні ў дзень, ні ноччу.

Сімвалам гітлераўскай улады, на які Аляксандр Амільяновіч вельмі часта спасылаецца, была ў Белавежы шыбеніца, якую гестапа збудавала ля ўваходу да царквы і ў палацовы парк. Увасабляла яна яшчэ адну постаць *духа Белавежы.* Гэта дух тэрору і катаванняў, дух звярынага, пушчанскага права, а хутчэй крывавага бяспраўя.

Бачым тады, што *дух Белавежы* ў час апошняй вайны меў шмат розных абліччаў. Яны з волі аўтара і пасяліліся ў яго кніжцы. Па сваёй задуме мела яна быць прыгодніцкай аповесцю, у якой

ФРОНТАМ ДА ВЁСКІ

Змены спадчыннага права

Закон з 26 кастрычніка 1971 г., змяняючы грамадзянскі кодэкс, пашырае круг асоб, якія могуць атрымаць у спадчыне сельскую гаспадарку.

Паводле новага закону, мае права атрымаць у спадчыне сельскую гаспадарку кожны, хто непасрэдна перад смерцю спадкадаўцы працаваў на яго гаспадарцы. Дагэтуль вымагалася, каб гэты чалавек працаваў там прынамсі адзін год. Зразумела, адносіцца гэта да кругу наследнікаў і, калі на гаспадарцы працуе той, хто не мае права наследніка, ніякіх правоў да гаспадаркі ён не набывае.

Права да гаспадаркі набываюць таксама ўнукі, якія працавалі на гаспадарцы спадкадаўцы, пры гэтым таксама не вымагаецца, каб працавалі яны перад гэтым не менш аднаго года.

Паводле новага закону, дзеці брата або сястры спадкадаўцы атрымоўваюць магчымасць застацца на гаспадарцы спадкадаўцы, калі перад яго смерцю на ёй працавалі і калі гэта праца была асноўнай крыніцай утрымання. Яны могуць атрымаць гаспадарку, навят калі б жылі іх бацькі і не мелі права да гаспадаркі — прыкладам не працавалі на сельскай гаспадарцы.

Дагэтуль, калі да гаспадаркі захоўвалі правы толькі асобы, трывала няздольныя да працы, гаспадарку атрымлівала дзяржава, якая сплачвала ўдзелы няздольных да працы. Паводле новага закону, калі няздольных да працы ўтрымоўваўся з гаспадаркі і дака-жа, што з дапамогай мужа або жонкі і іншых членаў сям'і можа апрацоўваць гаспадарку, захоўвае да яе права.

Уласнік гаспадаркі можа завяшчаннем запісаць гаспадарку аднаму ці некальнім наследнікам, або нават асобе, якая па закону не з'яўляецца наследнікам. Аднак той, каму ўласнік гаспадаркі запісаў гаспадарку завяшчаннем, можа яе атрымаць толькі ў тым выпадку, калі дагэтуль працаваў на якой-кольвек сельскай гаспадарцы, у сельскім вытворчым кааператыве або ў судзе ці натарыяльным бюро зпажыў дэкларацыю аб гатоўнасці працы на індывідуальнай сельскай гаспадарцы, або ў сельскім вытворчым кааператыве. Асобы, якія па закону не могуць атрымаць у спадчыне сельскую гаспадарку, не могуць яе атрымаць і дзякуючы завяшчанню.

Пры падзеле спадчыннай сельскай гаспадаркі абавязваюць тыя самыя абмежаванні, як пры знясенні супольнай уласнасці, аб чым мы пісалі ў папярэднім нашым артыкуле.

Той, хто не атрымоўвае сельскай гаспадаркі, мае права да сплат. Зразумела, што сплаты прыслугоўваюць толькі таму, хто захаваў правы да атрымання сельскай гаспадаркі, але атрымаць гаспадаркі не змаглі ў выніку таго, што падзел яе аказаўся недапушчальным.

Але і тым, каму прыслугоўваюць сплаты, могуць яны быць абніжаны. Пры абніжэнні сплат прымаецца пад увагу размер гаспадаркі і маёмасная сітуацыя асоб, паміж якімі праводзіцца падзел спадчыны.

У асноўным той, хто атрымаў у спадчыне гаспадарку, не можа яе прадаць на працягу пяці год. Аднак у выпадку, калі існуюць важныя гаспадарскія асновы, адпаведны прэзідыум рады нарадовай можа дазволіць на продаж.

В. Склубоўскі

АХВЯРАДАЎЦЫ ЖЫЦЦЯ

Пакуль што няма лякарства, якое б замяніла кроў. Кроў можа даць толькі чалавек — чалавеку. Кожны дзень бальніцы патрабуюць большую ці меншую колькасць крыві — гэтага дару жыцця.

Пабіраннем крыві займаюцца донарныя станцыі або донарныя пункты, якія існуюць пры кожнай бальніцы. Характэрным для донарнага пункта, які існуе пры павятовай бальніцы, з'яўляецца тое, што асноўную колькасць складаюць тут донары сямейныя, г. зн., што калі хтосьці з сям'і хворы, то іншы член сям'і аддае кроў. Гэта добра, але трэба памятаць пра тое, што не кожная кроў адпавядае, каб яе даць іншаму чалавеку, і што часта кроў патрэбна тэрмінова, а сцягнуць кагосьці з сям'і

Гертруда Шулевіч у донарным пункце.
Фота А. Карпюк

немагчыма. Таму патрэбны ганаровыя донары, асабліва людзі з рэдкімі групамі крыві, як, напрыклад, «В Rh —».

Медсястра Гертруда Шулевіч, якая займаецца донарным пунктам пры бальніцы ў Бельску, расказвае, што ёсць шмат ганаровых донараў. Найбольш ахвярнымі з'яўляюцца міліцыянеры, якія ў год аддаюць 5—6 літраў крыві. Да найбольш ахвярных належыць Сяргей Гольштайн, камендант пастэрунку міліцыі ў Храбалах. Аддаў ён больш 10 літраў крыві, за што атрымаў залатую адзнаку «Ганаровы донар». У след за мужам пайшла і жонка Гольштайна, якая атрымала сярэбраную адзнаку «Ганаровага донара».

Да ахвярных донараў залічаецца Уладзімір Васько з калёніі Відава, які аддаў ужо 7 літраў крыві, і, калі чарговы раз аддаваў кроў і запрапанавалі яму заплату, адмовіўся ад гэтай заплаты. Яўген Федарук з Быстрых мае рэдкую групу крыві. Яму таксама запрапанавана грашовая заплата. Адказаў, што цешыцца, што яго кроў патрэбна для ратавання жыцця, але за гэта грошай не можа браць. Ахвярнымі донарамі з'яўляюцца таксама Станіслаў Альшанскі і Рышард Ланеўскі.

У прыгожую і вельмі гуманітарную акцыю донарства пастанавілі ўключыцца маладыя з гуртка ЗМВ у Боцьках, якія гуртуюцца ў тутэйшым клубе гаспадара. Тут ганарова аддалі сваю кроў: Антон Ляшук, Анна Гуральчук, Аляксандр Якімюк, Антон Сварчынскі, Веслаў Гаць, Пятро Гіжэўскі і Ядвіга Петрашко.

(ак)

БЕЛАРУСКАЯ ЛІТАРАТУРА
АЛЯКСАНДР БАРШЧЭЎСКІ

Перыяд Вялікага княства Літоўскага

САТЫРЫЧНЫ ЖАНР — ЧАСТКА І

Прамова Мялешкі. Вакол гэтага твора ўжо доўгі час адбываюцца палемікі, дыскусіі, спрэчкі. Многія справы, звязаныя з яго паходжаннем і друкам, выяснены. Да сёння аднак няма згоды наконт тлумачэння і разумення яго зместу. Да нявыветленых праблем належыць таксама аўтарства «Прамовы Мялешкі». Ясным з'яўляецца тое, што не напісаў яго Мялешка, які ад 1598 да 1622 года займаў рад адказных функцый і пасад у Вялікім княстве Літоўскім. Быў ён і стольнікам у Гродне, і слонімскім маршалкам, і каштэлянам мсціслаўскім ды смаленскім. Дык мусіў быць Іван Мялешка чалавекам разважным, адукаваным, арыентуючымся ў справах палітычных і грамадскіх. Калі так, дык мог напісаць і кароткі літаратурны твор, тым больш, што гэты твор сваёй формай нагадвае публічную прамову. А ў прамовах Мялешка мусіў быць моцны. Няма сумненняў, што, пераязджаючы з горада ў горад, прымаючы новыя пасады і тытулы, мусіў прамаўляць, выступаць публічна. Значыць, мог напісаць «Прамову», але нямала сумненняў, што не напісаў яе, дык значыць, ёсць нейкі іншы, не ідэнтыфікаваны аўтар. Чаму не Мялешка з'яўляецца аўтарам «Прамовы»?

Таму, што Мялешка, чалавек, які займаў адказныя пасады, мусіў быць чалавекам адказным і мусіў выказваць пэўную лаяльнасць у адносінах да польскай дзяржавы і польскага караля. А ў «Прамове» Мялешкі, калі трактаваць яе як твор шчыры, няма лаяльнасці і ў адносінах да Польшчы, і ў адносінах да караля. Асмелімся аднак выступіць супраць усіх тых, што трактуе «Прамову» як твор антыпольскі і антыкаралеўскі. Пяройдзем да зместу «Прамовы» Мялешкі. Вось найважнейшыя думкі ідэі гэтага твора. Аўтар славіць Сігізмунда І (бо той немцаў як собак не любіл і ляхов з іх хітросцямі вельме не любіл, але Літву і нашу Русь любітельно міловал».

Пры наступных каралях сітуацыя змянілася цалкам. Каралі пачалі любіць немцаў і палякаў і выказваць сваю абыякавасць да Беларусі. «Скоро ж короді больш немцэв як нас улюбілі, пачалі нас шабунковаті і што старыя нашы князі сабралі, то ўсё немцам раздалі нашые господарі. Проч Жыгімонта короля! Тож нечего в моді лічіті, бо Подлеше і Волынь наш ўтравіў ляхом менечыся».

Праводзіцца ў «Прамове» вострая атака на ўсіх палякаў, на іх прывычкі і норавы. Вось постаць паляка: «На высокіх падковах до девок дыбле і ходіт, з вялікого куфля трубіт. Ты, пане, за стол, а слуга лях за стол. Ты борщчык, а слуга лях на покупніку штуку мяса. Ты за фляшку, а он за другую, а колі слабо держыш, то он і з рук вырветь».

А якая ж бяда, калі прыедзе госць: «Коліж да тебе панічык прыеде, частуй же его достатком, да і жонку свою подле его посаді, а он сідіт как бес надувшыся, махает шапкою ілі капелюшем і з жонкою нашептывает, да і в долонь скребет».

Дастаецца і мясцовым дзеячам з Вялікага княства Літоўскага, якія, хаця і з'яўляюцца «сваёй косткай», але косцю, якая абрасла «сабачым» смярдзючым мясам.

Не добра зараз і з харчаваннем, і з трункамі. Пайшла мода на торты, на шляхетную птушку, на мігдалы і цынамоны, на венгерскае віно. А даўней, у старых добрых часах было па-другому:

«А за моей памяті прысмаков гэтых не бывало... гуска з грыбамі... Печонка з цыбулькою ілі з часныком... Малмазію скромно пілялі, мядок і гарэлечку дзюбалі».

Новая эпоха прынесла дурныя тэндэнцыі ў пакаленні. Жанчыны пачалі агаляць ногі і зводзіць на грэх мужчын. «Дворанін в ножку, как сокол, заглядывает, чтоб где шчыпнуті солодкого мяса». Намнога лепш было калісьці, калі апраналіся ў доўгую вопратку. Аўтар і зараз любіць з жонкаю апранущца ў кашулі да пят і пахадзіць так да абеду. Калісьці ў «дарагіх світках не ходівалі, другіе без нагавіц как Бернардыны гулялі, а сорочкі аж до костак, а шайкі аж да самага пояса нашывалі».

А колькі ж клопату ад гадзінніка. Аўтар купіў яго за некалькі коп грошай у Кіеве. Гадзіннік зараз папсаваўся і трэба было выдаць яшчэ некалькі коп на рамонт. Ці ж не лепш было, калі людзі кіраваліся найлепшым гадзіннікам — певуном?

Зразумела, што тут прывялі мы толькі найбольш характэрныя фрагменты твора. Аўтар закранае ў «Прамове» многа іншых спраў і праблем. Аднак ужо прыведзеных фрагментаў хапае для таго, каб мець агульнае панццэ аб тво-ры.

элементы гістарычнай праўды цесна пераплятаюцца з аўтарскай выдумкай. І сапраўды, так яно ёсць. На старонках «Духа Белавежы» знаходзім сапраўдныя прозвішчы гітлераўскіх правадыроў — ад самога фюрэра Адольфа Гітлера і яго бліжэйшай світы (Герынг, Гімлер, Кох і іншыя) пачаўшы, аж да шэфаў гестапа і іншых гітлераўскіх устаноў у Беластоку і ў меншых гарадах Беластоцкага ваяводства. У гэтым плане Аляксандр Амільяновіч захаваў поўную дакументальнасць апавядання. Пакуль не паявіцца ўсебакова апрацаваная гісторыя Беласточчыны ў час акупацыі, «Дух Белавежы» ў спалучэнні з іншымі кніжкамі гэтага ж аўтара шмат у чым ужо цяпер папаўняе гэты недахоп у нашых ведах пра дзеі роднай зямлі.

А. Амільяновіч канцэнтруе ўвагу чытача на ўсім тым, што робіць смелы разведчык, лейтэнант Андрэй Штангер. Дваццаць раздзелаў аповесці — гэта таксама дваццаць небяспечных яго мерапрыемстваў супраць ворага, у час якіх чаргуюцца жыццё і смерць. Таму «Дух Белавежы» чытаецца ў напружанні: што будзе далей? Як наступным разам удасца Штангеру і яго памочнікам правесці чарговую акцыю? Ці немцы не адкрыюць яго падвойнай гульні? Гэтыя пачуцці спадарожнічаюць нам ад першай да апошняй старонкі.

І толькі пасля прыходзіць развага: ці не надта ж ідэалізуе аўтар свайго героя? Чатыры гады сядзіць гэты разведчык у варожым цэнтры, гітлераўцы ведаюць, што нехта быў закінуты «саветамі» ў раён Белавежскай пушчы, радыёлакатары ўстанаўліваюць, што нейкая радыёстанцыя, якая не можа належыць да партызан, перадае ў Савецкі Саюз разведачныя паведамленні. Лейтэнант Андрэй Штангер таксама пра ўсё гэтае ведае і... не спыняе сваёй дзейнасці.

«Дух Белавежы» быў калісьці друкаваны адрэзкамі ў «Газеце Беластоцкай». Гэтая «адрэзкавасць» яго канструкцыі асабліва кідаецца ў вочы, калі повесць даводзіцца чытаць «адным залпам». Тады не хапае нам нейкай унутранай, псіхалагічнай паслядоўнасці ні дзеяў і абгрунтаванасці канструкцыйнага афармлення. Паасобныя раздзелы спалучаюць толькі прозвішчы герояў і здаецца, што нічога не сталася б, калі б адзін ці два з гэтых раздзелаў недзе загубіліся. Паменшылася б толькі колькасць старонак. Проста «Дух Белавежы» — гэта яшчэ адна, тыповая для мастацкіх прыёмаў Амільяновіча, сенсацыйна-прыгодніцкая *складанка*, аблічаная на зацікаўленне чытача.

Віктар Рудчык

*) Aleksander Omiljanowicz: Duch Białowieży, Wyd. Lubelskie, Lublin 1971, nakład 27400, cena 30 zł.

XI МІЖШКОЛЬНЫ КОНКУРС „БЕЛАРУСКАЯ ПЕСНЯ–72"

1) Арганізатарамі конкурсу з'яўляюцца:

Куратарыя Беластоцкай школьнай акругі, Акруговы метадычны цэнтр, Галоўнае праўленне Беларускага грамадска - культурнага таварыства і рэдакцыя «Нівы».

2) Мэты конкурсу:

— адкрываць і папулярызаваць сярод школьнай моладзі найбольш каштоўныя беларускія песні,

— паказваць прыгажосць беларускіх песень,

— павышаць цікаўнасць да народнай творчасці рэгіёну,

— выдзяляць здольную ў спевах школьную моладзь,

— прывучаць школьную моладзь да самастойнай працы над песняй і да публічных выступленняў,

— шырэй уводзіць беларускія песні ў рэпертуар школьных мастацкіх калектываў.

3) Конкурс з'яўляецца мерапрыемствам, якое мае ідэйна-выхаваўчую ролю і датычыць школьнай моладзі ад 5-га класа пачатковай школы па 4-ты клас сярэдняй школы.

4) У конкурсе можа прымаць удзел моладзь са школ з беларускай мовай навучання і моладзь з усіх іншых тыпаў школ.

5) У конкурсе могуць прымаць удзел салісты, дуэты, трыё, квартэты.

6) Конкурс мае тры ступені:

— школьныя агляды,

— павятовыя агляды,

— цэнтральны агляд.

7) Колькасць удзельнікаў школьных аглядаў не абмежавана, але ў павятовых аглядах прымаюць удзел пераможцы, якія занялі першыя месцы ў кожнай катэгорыі (салісты, дуэты, трыё і квартэты) у школьных аглядах, а ў цэнтральным аглядзе — тры найлепшыя салісты, два найлепшыя дуэты, два трыё і два квартэты з павятовых аглядаў. Агляды на ўсіх ступенях павінны мець характар урачыстых мерапрыемстваў з удзелам гледачоў.

8) Кожны ўдзельнік абавязаны падрыхтаваць дзве любыя песні на беларускай мове.

9) Школьныя агляды трэба правесці да канца студзеня 1972 года. Павятовыя агляды — да канца лютага 1972 года. Цэнтральны агляд — да канца сакавіка 1972 года.

10) Для ацэнкі вынікаў кожнага агляду склікаецца журы (3—7 асоб), якое ацэньвае ўдзельнікаў паводле наступных крытэрыяў:

а) за падборку рэпертуару — ад 1 да 10 пунктаў,

б) за інтэрпрэтацыю — ад 1 да 10 пунктаў,

в) за голас — ад 1 да 10 пунктаў,

г) за артызм выканання — ад 1 да 10 пунктаў,

самая большая колькасць пунктаў — 40.

Журы ацэньвае ўдзельнікаў усіх ступеняў конкурсу ў катэгорыях:

а) моладзь пачатковых школ,

б) моладзь сярэдніх школ.

11) Школьныя агляды кожная школа арганізуе сама.

Кошты павятовых аглядаў, звязаныя з прыездам моладзі і ўзнагародамі, выплочваюць павятовыя аддзелы асветы ў рамках сваіх фінансавых сродкаў. Яны таксама камандзіруюць удзельнікаў на цэнтральны агляд. У забеспячэнні ўзнагарод для ўдзельнікаў павятовых і цэнтральных аглядаў прымаюць удзел усе вышэй спамянутыя арганізатары конкурсу.

Трэба далучыцца тут да тых усіх даследчыкаў, якія сцвярджаюць, што «Прамова» з'яўляецца творам літаратурным і што ніколі з такой прамовай не мог бы хто-колечы выступіць перад польскім каралём. Калі б выступіў, быў бы палічаны або чалавекам ненармальным або ворагам польскай дзяржавы. Значыць, не Мялешка напісаў гэты твор. Чаму аднак прыпісана яна Мялешку? Таму, што невядомы аўтар хацеў высмеяць нейкую, праўдападобна, не вельмі ўдачную прамову Мялешкі. Значыць, напісаў пародыю, памфлет на нейкае публічнае выступленне Мялешкі. Такую думку выказваюць даследчыкі: Я. Карскі (Записки современников и другие исторические материалы. Белоруссы. Петраград 1921, т. III с. 113), П. Ахрыменка, М. Ларчанка, Старажытная беларуская літаратура, Мінск 1968 г., с. 118, М. Прашковіч, Гісторыя беларускай дакастрычніцкай літаратуры, Мінск, т. І., с. 343.

Усе гэтыя даследчыкі акрэсліваюць «Прамову Мялешкі» як пародыю або памфлет. Пры гэтым аднак названыя даследчыкі ўсур'ёз, даслоўна трактуюць змест твора. Падкрэсліваюць, што «Прамова Мялешкі» мае антыпольскі характар. І якраз з гэтым сцвярджэннем нельга згадзіцца. «Прамовы Мялешкі» нельга разумець даслоўна. Асноўным элементам памфлету і пародыі з'яўляецца іронія. Тады, калі ў памфлеце ці пародыі гаворыцца, што нехта з'яўляецца вельмі разумны, дык гэта значыць, што той «нехта» дурны, калі гаворыцца, што нехта жыве вельмі добра, дык гэта значыць, што жыве ён дрэнна. У гэтым заключаецца прыём іроніі. А якраз уся «Прамова Мялешкі» збудавана на прынцыпу іроніі. Гэта значыць, што аўтар «Прамовы» не высмейвае польскіх каралёў, не высмейвае палякаў, ні немцаў. Гэта значыць, што не з'яўляецца ён прыхільнікам вопратак да пят і шапак «да пояса», што не ставіць ён пеўня вышэй, чым такое выхадства, як гадзіннік. Гэта ўсё значыць, што праз увесь твор высмейвае ён погляды Мялешкі або яму падобных людзей на польскага караля, на палякаў і немцаў, што высмейвае кансерватызм, які выяўляецца ў пахвале ўсяго старыннага і ў апазіцыі да новых форм жыцця і быту.

Уся «Прамова Мялешкі» збудавана на іроніі і іншасказальнасці. У гэтым творы «так» значыць «не», а «не» значыць «так». Цяжка зразумець, чаму даследчыкі не разумеюць гэтага асноўнага факту і хочуць прадставіць «Прамову» як твор антыпольскі тады, калі польскія справы ў ім з'яўляюцца толькі прадлогам, тады, калі агонь крытыкі аўтар кіруе супраць парочлівага, па яго думцы, спосабу бачання і ацэнак польскіх і не польскіх спраў з боку беларуска-літоўскай дзеячоў, ці беларускай і літоўскай шляхты.

Пачатак на стар. 1

ПАРТЫЯ БАРАЦЬБІТОЎ ЗА НАРОДНУЮ ПОЛЬШЧУ

шавы. Цераз былых членаў КПП удалося сабраць на сустрэчу кіраўнікоў антыфашысцкіх арганізацый.

Сустрэча адбылася 5 студзеня 1942 года ў Варшаве ў кватэры на вуліцы Красінскага 18. На ёй была прынята праграма і назва партыі і выбраны часовы Цэнтральны камітэт Польскай рабочай партыі на чале з Марцэлем Навоткам.

«Польская рабочая партыя заклікае да барацьбы за Польшчу, у якой рабочым будзе загарантаваны васьмігадзінны дзень працы і праўдзівае сацыяльнае забеспячэнне, свабода арганізацый, у якой будзе загарантавана брацкае сужыццё ўсіх нацыянальнасцей, у якой навука будзе даступная для ўсіх, за Польшчу, якая забяспечыць народу хлеб, свабоду і мір»; — гаварылася ў першай праграмнай адозве ППР.

Услед за ёю пачаўся ва ўсёй краіне працэс заснавання падпольных арганізацый і кіраўнічых інстанцый партыі. У сакавіку 1942 года рушылі ў баявыя дзеянні арганізаваныя ППР партызанскія атрады, якія пад назвай Народнай гвардыі грамілі фашысцкія гарнізоны, знішчалі салдат і афіцэраў нямецкай арміі, падрывалі паязды і чыгуначныя масты ворага. У цяжкіх умовах падполля партыя разгарнула актыўную выдавецкую дзейнасць. Ужо 1 лютага 1942 года выйшаў першы нумар «Трыбуны Вольнасці» — цэнтральнага органа ППР. У сакавіку пачаў выходзіць месячнік ЦК ППР для сялян «Хлопска дрога», а затым і іншыя падпольныя газеты. Вакол Польскай рабочай партыі гуртуюцца патрыёты і змагары за вольную сацыялістычную Польшчу.

Барацьба партыі была непамерна цяжкай. Яе членаў і партызанаў Народнай гвардыі праследваў не толькі фашысцкі акупант, але і падпольныя арганізацыі, падначаленыя лонданскаму эміграцыйнаму ураду. Ад іх братабойчых куляў і па іх даносах акупанту гінуць члены партыі і партызаны. Ад скрытай кулі ў лістападзе 1942 года гіне першы сакратар ППР — выдатны дзеяч польскага рэвалюцыйнага руху — Марцэль Навотка. Але партыя не здаецца. Нягледзячы на цяжкія і балючыя страты, яе сіла з кожным месяцам узрастае. Калі ў студзені 1943 года ў ёй было 8 тысяч членаў, то ў ліпені 1944 года — каля 20 тысяч членаў. Лік партызанаў Народнай Гвардыі перавысіў у тым часе 50 тысяч асоб.

Пасля смерці М. Навоткі першым сакратаром ЦК ППР быў выбраны Павел Фіндэр. Але праз год партыя зноў цярпіць вялікую страту. Немцам удаецца ў лістападзе 1943 года арыштаваць П. Фіндэра. Першым сакратаром ППР становіцца Уладзіслаў Гамулка. Якімі не былі б трагічнымі асабовыя страты, партыя не спыняла мабілізаваць грамадства да барацьбы. Яна рыхтуе паўстанне падпольнага народнага ўраду. Яе намаганні вянчаюцца поспехам, калі ў навагоднюю ноч з 1943 на 1944 год у садзеянні з народнымі, дэмакратычнымі і сацыялістычнымі дзеячамі з усяго краю паўстае Краёва Рада Нарадова — найвышэйшы кіраўнічы орган, пачатак будучага народнага ўраду Польшчы.

Яшчэ ў лістападзе 1943 года ў сваёй праграмнай дэкларацыі «За што змагаемся» партыя сцвердзіла, што ў вызваленай Польшчы «ў постаці дэмакратычнай дзяржавы рабочы клас і працоўныя масы будуць імкнуцца да пераходу ў сацыялістычны лад, каб раз назаўсёды паконччыць з эксплуатацыяй чалавека чалавекам». Гэты лозунг пачынае здзяйсняцца, калі 22 ліпеня 1944 года на часці вызваленай Войскам Польскім і Савецкай Арміяй польскай зямлі ў Любліне з Краёвай Рады Нарадовай і Саюза польскіх патрыётаў, што дзейнічаў у СССР, паўстае першы ў гісторыі нашай дзяржавы народны ўрад — Польскі камітэт Народнага вызвалення. У заснаванні ПКВН рашаючую, арганізуючую і інспіруючую ролю адыграла ППР.

Выпрацаваная ППР праграма з'явілася асновай, на якой сфарміраваўся польскі народ ва ўласную народна-дэмакратычную дзяржаву.

Польская рабочая партыя склала таксама праграму знешніх саюзаў польскай дзяржавы, паклаўшы ў яе аснову непарушную дружбу і супрацоўніцтва з Савецкім Саюзам.

Ва ўмовах вызваленага краю на сваім І з'ездзе, які праходзіў у Варшаве 6—13 снежня 1945 года, Польская рабочая партыя выступіла з праграмай паступовага пераходу нашай дзяржавы ад народнай дэмакратыі да дэмакратыі сацыялістычнай. Гэта праграма была прынята і адобрана польскім народам. Яе сучасным працягам з'яўляецца здзяйсненая Польскай аб'яднанай рабочай партыяй прынцып пабудовы сацыялізму, абапіраючыся на Фронце адзінства народу.

У барацьбе за працоўныя масы Польшчы супроць сіл рэакцыі паглыбілася супрацоўніцтва польскіх камуністаў з сацыялістамі. Яно стварала падставы да ідэйнай і арганізацыйнай еднасці рабочага руху. 15 снежня 1948 года на Аб'яднаўчым кангрэсе наступае аб'яднанне Польскай рабочай партыі і Польскай сацыялістычнай партыі ў адзіную Польскую аб'яднаную рабочую партыю — кіраўніка і натхніцеля нашага маршу да пабудовы сацыялізму.

У ідэйна-палітычным адзінстве польскага рабочага руху ёсць вялікі ўклад Польскай рабочай партыі, якая была яго ініцыятарам і галоўным рэалізатарам.

«Гісторыя — найвышэйшы суддзя праграмаў і дзеяння — прызнала канчатковую рацыю польскаму рабочаму руху, а яго імкненні былі здзейснены дзякуючы Польскай рабочай партыі», — так акрэсліў гістарычную ролю ППР І сакратар Цэнтральнага Камітэта ПАРП Эдвард Герэк у праграмным дакладзе на VI з'ездзе Польскай аб'яднанай рабочай партыі.

М. Снарскі

ЛЮДЗІ ДОБРАЙ РАБОТЫ

Міхась Баканач

Міхась Баканач з Новага Ляўкова Гайнаўскага павету — гэта адзін з лепшых сталяроў на Гайнаўшчыне. Мае ён уласную сталярню, у якой абсталяваў электрарухавік, механічную пілу, габлярку і г.д. Раней будаваў ён многа драўляных дамоў. Зараз часцей за ўсё Міхась Баканач робіць так званую сталярку, г.зн. вокны, дзверы і іншае хатняе абсталяванне. Зробленыя ім рэчы доўга служаць людзям. Сталярку заказваюць у яго нават жыхары Гайнаўкі і Беластока.

Апрача таго, што Міхась Баканач робіць сталярку, ён таксама вядзе ўласную гаспадарку: гадуе кароў, коней і свіней. Вынікі ў жывёлагадоўлі мае вялікія. Штогод адкормлівае і здае дзяржаве па некалькі вепрукоў. На пункт скупкі штодзень дастаўляе ён малако. Шмат гадоў Міхась Баканач вядзе доследныя палеткі са збожжавымі культурамі і бульбай. Яго доследныя палеткі і атрыманыя на іх ураджаі з'яўляюцца найлепшым доказам таго, што можна атрымаць нават на слабых ляўкоўскіх зямельных угоддзях.

Тэкст і фота (яц)

Наш Каляндар

Важнейшыя гадавіны ў 1972 годзе

(У ДУЖКАХ: КОЛЬКІ МІНУЛА ГОД)

5.I.1942 створана ППР (30)
20.I.1892 нар. правадыр «Грамады» Б. Тарашкевіч (80)
1.II.1892 нар. беларускі паэт А. Гурло (80)
16.II.1902 нар. беларускі пісьменнік Р. Мурашка (70)
26.II.1912 нар. беларускі пісьменнік У. Карпаў (60)
26.II.1922 пам. беларускі пісьменнік Ядвігін Ш. (50)
7.III.1912 нар. беларускі пісьменнік Т. Хадкевіч (60)
17.III.1922 створаны Саюз Камуністычнай Моладзі (50)
27.IV.1947 пам. беларускі паэт В. Таўлай (25)
7.V.1902 нар. беларускі паэт Я. Пушча (70)
15.V.1882 нар. беларускі пісьменнік Ул. Галубок (90)
4.VI.1872 пам. Станіслаў Манюшка (100)
16.VI.1942 гітлераўцы знішчылі Райск (30)
28.VI.1942 пам. Янка Купала (30)
7.VII.1882 нар. Янка Купала (90)
8.VIII.1912 нар. беларускі пісьменнік А. Чарнышэвіч (60)
17.IX.1912 нар. беларускі паэт Максім Танк (60)
15.X.1932 узн. забастоўка ў Белавежскай пушчы (40)
3.XI.1882 нар. Якуб Колас (90)
18.XI.1912 нар. беларускі пісьменнік П. Кавалёў (60)
19.XI.1902 нар. беларускі паэт А. Вольны (70)
4.XII.1912 нар. беларускі паэт А. Русецкі (60)
18.XII.1902 нар. беларускі пісьменнік М. Машара (70)
22.XII.1922 нар. беларуская пісьменніца А. Васілевіч (50)
30.XII.1922 створана СССР (50)

Ці ведаеце, што...

...на зямным шары налічваецца зараз каля 750 мільёнаў непісьменных дарослых, гэта амаль 50 працэнтаў усіх мужчын і жанчын старэй 15 гадоў. У Афрыцы і арабскіх краінах з кожных 10 дарослых 8 непісьменных. А калі дадаць колькасць дзяцей школьнага ўзросту, якія не наведваюць школы, то ў выніку гэта складзе мільярд непісьменных, гэта значыць, адну трэцюю насельніцтва зямнога шара.

...на вялікай тэрыторыі Савецкага Саюза знаходзіцца 3 мільёны рэк, рэчак і ручаёў, а таксама 850 тысяч азёр.

...наша дзяржаўнае навуковае выдавецтва на працягу 20-гадовай сваёй дзейнасці апублікавала 20 тысяч кніг, а таксама больш 7 тысяч экземпляраў 83 навуковых часопісаў.

...у Польшчы дзейнічае зараз 616 пажарных духавых аркестраў.

...зараз нараджаецца ў Польшчы ў год больш паўмільёна дзяцей.

...нацыянальных таварыстваў у нашай краіне налічваюць каля 27 тысяч членаў у 90 аддзелах і ў 500 гуртках. Вядуць яны больш 270 клубаў і святліц, 150 бібліятэк і 250 розных мастацкіх калектываў.

...на працягу аднаго года жыхары нашай краіны з'ядаюць каля 20 тысяч марожанага.

...у нашай краіне ёсць больш 500 дэкламатарскіх клубаў і гурткоў.

...на суднаверфі ў Гірасіме спушчана на ваду найбольшае судна на свеце, якое мае грузападымальнасць у 372400 тон. Найбольшае дагэтуль судна мела грузападымальнасць у 326 тысяч тон. (яц)

КУТОК ГАСПАДЫНІ
ШТО РАБІЦЬ, КАБ ДОБРА ЗВАРЫЦЬ

ПРЫСМАКІ З МЯСА

Нашу сённяшнюю рубрыку прысвячаем чытачам, якія святкуюць па старому стылю і для якіх свята яшчэ наперадзе. Прапануем сёння дзве нештодзённыя патравы з мяса, якія напэўна не адна гаспадыня скусіцца зрабіць.

ШЫНКА, СМАЖАНАЯ ІНАКШ

Перш за ўсё нам неабходна набыць адпаведную шынку. Павінна яна быць сярэдняй велічыні (мы маем на думцы звычайную, сырую шынку вепрука). З шынкі знімаеш скуру, націраем мяса соллю і перцам, абкладаем яго нарэзанай цыбуляй ды лаўровым лістом і кладзем у міску на 24 гадзіны. Час ад часу шынку пераварочваем.

У той час, калі шынка ляжыць у місцы, падрыхтоўваем цеста.

Цяжка акрэсліць неабходную колькасць мукі, гэта ж залежыць перш за ўсё ад велічыні шынкі, але, скажам, 2 кг жытняй мукі, ну, і грам 20 (2 дэкі) дражджэй.

Дрожджы распускаем у летняй вадзе, мяшаем з 1/2 кг мукі і ставім на нач. Раніцой дасыпаем рэшту мукі, месім. Цеста павінна быць даволі густое. Раскатваем яго, павінна яно быць таўшчынёю у палец, і вельмі шчыльна абклейваем выцертую перад гэтым шынку.

Пячом шынку каля дзвюх гадзін. Цеста знімаем толькі тады, калі шынка астыне.

Да шынкі вельмі добра было б падаць хрэн, альбо смажаную брусніку ці журавіны.

ТРУСЫ Ў ВІНЕ

Мяса трусоў у нас неяк недаацэньваюць: на вёсках гадуюць іх яшчэ няшмат, у гарадзе — вельмі рэдка купіш. Не ўсе любяць гэта мяса. А вось, на прыклад, у Францыі ці Бельгіі мяса трусоў вельмі цэніцца. У французскай кухарскай кніжцы ёсць аж 18 рэцэптаў мяса з маладых трусоў. Сёння мы пададзім адзін з гэтых рэцэптаў.

Труса (зразумела, ужо без скуры і выпатрашанага) парэзаць на кавалкі, пасля чаго абсмажыць на моцна разагрэтым тлушчы. 2—3 цыбуліны (дробна нарэзаных) таксама крыху падсмажыць і змяшаць з мясам. Мяса папарашыць крыху мукой, пасаліць і мяшаць (найлепш гэта рабіць на вялікай патэльні або ў брытфане). Сачыць, каб мука не спалілася, а толькі пацямнела. У гэтым момане ўліць паўтары шклянкі чырвонага сухога віна, некалькі нарэзаных пячарак (шампіньёнаў), некалькі зёран перцу, лаўровых лісткоў. Тушыць мяса пад крышкай, пакуль не стане мяккае. У канцы тушэння можна дадаць яшчэ кілішак каньяку. Есці мяса труса, запіваючы тым жа вінОм.

Патрава сапраўды святочная!

Гаспадыня

БЕЛАРУСКІ СПОРТ

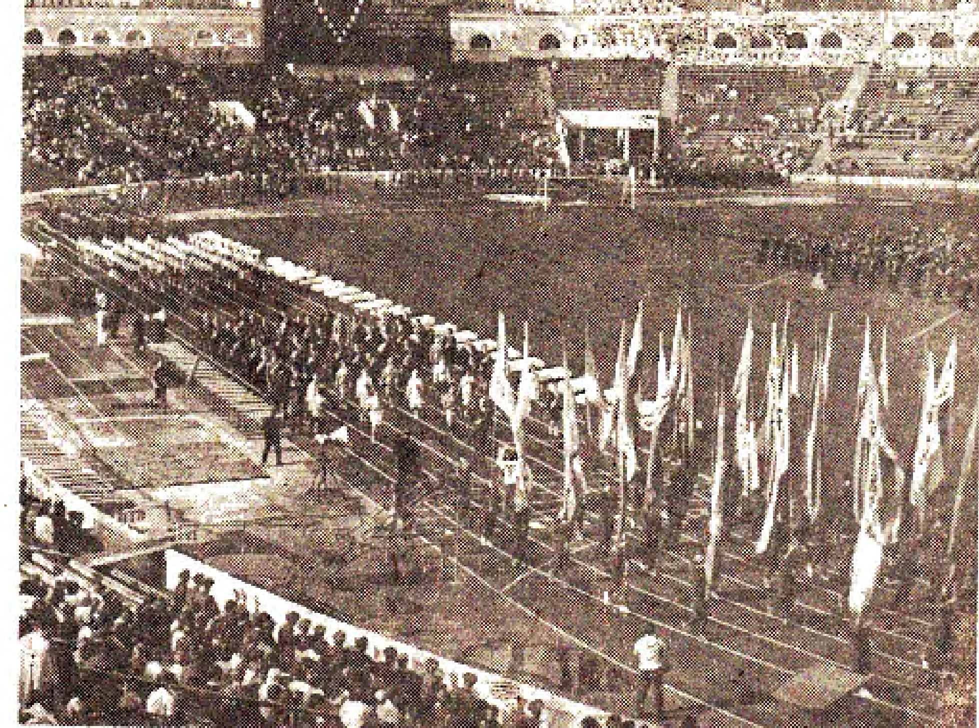
1972 — алімпійскі год. Сёлета адбудуцца юбілейныя дваццатыя алімпійскія гульні. Гэта абавязвае нас прысвяціць большую ўвагу спорту. Перш за ўсё хочам у гэтым годзе шырэй пазнаёміць нашых чытачоў з беларускім спортам. Тым больш, што нядаўна атрымалі мы з Мінска багаты «спартыўны» матэрыял, які расказвае аб значных (у нас амаль невядомых) здабытках беларускага спартыўнага жыцця.

Найлепшым сведчаннем гэтага з'яўляецца пятая ўсебеларуская спартакіяда, якая праходзіла ў Мінску на стадыёне «Дынама» ў маі 1971 г. На яе прыбылі сотні хлопцаў і дзяўчат з усіх вобласцей рэспублікі. Звыш двух мільёнаў асоб ужо прынялі ўдзел у стартах спартакіяды, якія праводзіліся ў калектывах фізкультуры, раёнах, гарадах і вобласцях. Асаблівасцю мінулагодніх спаборніцтваў была іх масавасць. У адной толькі Гродзенскай вобласці памераліся сілай і спрытам каля 300 тысяч асоб.

Падрыхтоўка да спартакіяды садзейнічала выкананню планаў спартыўнай пяцігодкі. За гэты час звыш паўтары тысячы асоб сталі майстрамі спорту, 22 тысячы — першаразраднікамі. Камітэт па фізічнай культуры і спорце пры Савеце Міністраў СССР, падвёўшы вынікі Усесаюзнага спаборніцтва на найлепшую пастаноўку фізкультурнай і спартыўнай работы за папярэдні год, узнагародзіў беларускую фізкультурную арганізацыю пераходным чырвоным сцягам і ганаровай граматай камітэта.

У фінале V Спартакіяды БССР прыняло ўдзел 2824 асобы па 24 відах. Каля 60 працэнтаў з іх майстры спорту і кандыдаты ў майстры. За мінулы год у рэспубліцы выхавана 426 новых майстроў спорту, а 13 беларускіх спартсменаў упершыню атрымалі званне майстра спорту міжнароднага класа. Устаноўлена 4568 рэкордаў, з іх 447 рэспубліканскіх, 21 — СССР, 6 — Еўропы. Толькі ў фінальных спаборніцтвах спартакіяды ў табліцу рэкордаў БССР былі ўнесены 32 папраўкі.

V Спартакіяда БССР памагла выдзяліць і асноўныя склады зборнай дружыны рэспублікі, якая ўдзельнічала ў V Спартакіядзе народаў СССР.

Парад спартсменаў, прысвечаны адкрыццю V Усебеларускай спартакіяды.
Фота Э. Трыгубовіча.

ЯЎГЕН БЕРАЗНЯК
«Я» — «ГОЛАС»
МАЁР ВІХР РАСКАЗВАЕ ПРА СЯБЕ І СВАЮ РАЗВЕДКУ

АД АЎТАРА

Гэта кніга была задумана і пачата даўно — амаль адразу пасля выхаду разведгрупы «Голас» з варожага тылу.

На мастацкае апавяданне я і не замахваўся.

Аб публікацыі дакументальнай аповесці, па зразумелых прычынах, тады не магло быць і гутаркі.

Усё гэта я добра разумеў і ўсё ж... усё ж перавёў нямала паперы, адрасуючы свае запісві ў адным экземпляры адзінаму чытачу — самому аўтару.

Затым іншыя справы, падзеі — бывала ўсякае: і радаснае, і горкае — надоўга, на дзесяцігоддзі, адсунулі работу над рукапісам.

Я ўспомніў яго, калі ў друку з'явіліся расказы пра дзейнасць групы «Голас» у тыле ворага і былі названы сапраўдныя імёны.

Потым на тэлевізійныя экраны прыйшоў «Маёр Віхр». Хоць фільм мастацкі, героі яго збіральныя, шэраг падзей, трагічны фінал выдуманы, у сюжэтнай канве можна пазнаць і справы нашай групы «Голас». Потым з'явіліся іншыя кнігі, якія расказвалі пра ўдзельнікаў падзей пад Кракавам.

Пайшлі пісьмы ў адрас маіх таварышаў. І на маё імя. «Як было сапраўды? Раскажыце пра ўсё самі».

... Як усё было? Пра гэта ў пісьме не раскажаш. З маёй спробы адказаць усім як мага больш падрабязна нічога не атрымалася. Заставалася зноў, на гэты раз ужо ў саа... з Барысам Хандровым засесці за старыя запісы.

Так з'явілася гэта аповесць. У ёй выкарыстаны франтавыя дакументы, архіў разведгрупы «Голас», перапіска розных гадоў.

ПАЯДЫНАК

...Мяне быццам абклалі тоўстым пластом ваты: удары сыплюцца з усіх бакоў, але я амаль не адчуваю болю. Канчаткова прачынаюся ад галасоў рэзкіх, гартанных: немцы. Расплюшчваю вочы і адразу натыкаюся на дула аўтаматаў. Па нашыўках пазнаю — палявыя жандары. Адзін адразу навальваецца ззаду. Прыціскае да зямлі. І вось ужо рукі намёртва скаваны сталёвымі наручнікамі. Ляжу і, быццам у дрэнным сне, назіраю, як гітлераўцы праваяраюць мае кішэні, партфель, рукзак. Здабыча багатая: батарэі радыёсілкавання, нямецкія райхсмаркі, польскія злотыя, амерыканскія долары, пісталет, фінка. Мне б цяпер гранату! Не ў рукі, дык у зубы. І сябе, і гэтых гадаў...

Так праваліць справу! У самым пачатку! Цягнуць па дарозе, але больш не б'юць! Чую: «Гольдфіш, гольдфіш». Гэта выходзіць, я залатая рыбка, якую хочаш не хочаш, а трэба даставіць да начальства ў жывым выглядзе. Адкуль ні вазьміся — павозка. Туды ляцяць спачатку мой рукзак, затым я. Доўга трасёмся па прасецы. Потым па палявой дарозе. Ужо цямнее, калі павозка спыняецца ля жандарскага паста Вайковіцэ. Упіхваюць у каморку. Ные бок. Галава гудзіць: правал, правал...

Спакойна! Цябе чаму вучылі разумныя людзі? У паніку не кідацца. Надзею не страчваць. Абмацваю масіўныя сцены: бетон. І зачапіцца няма за што. Прыбыў.

А рыхтаваліся ж. Як рыхтаваліся да гэтай ночы на 19 жніўня — усю вясну і ўсё лета сорак чацвёртага года! Зноў і зноў перабіраю ў памяці падзеі апошніх дзён. Больш чым месяц мы чакалі гэтай мінуты, калі скажуць: ляцім!

У 23.00 самалёт выйшаў на старт. Мы хутка адарваліся ад дарожкі, пачалі набіраць вышыню. Вось і лінія фронту. Гараць нейкія вёскі. То злева, то справа ад нас шныраць па небе доўгія пальцы пражэктараў. Праз некалькі мінут да нас прыляпіўся варожы знішчальнік. Доўгая чарга. Адна, другая. «Месер» зрабіў яшчэ адзін залёт, знізу. Папярэджваю групу: магчымы вымушаны прыжок. Але немец, на шчасце, гэтак жа раптоўна адваліў ад нас, як і з'явіўся. Ляцім на паўднёвы захад, набіраючы вышыню. Працяглы гудок, час... Дзверы насцеж. Звяраем гадзіннік: 0.30. Пад намі непраглядная цемра. Што чакае нас унізе? Галоўнае — дружна прыгаць, кучна, не рассейвацца. Зноў гудок. Першым прыгае Граза. За ім — Груша, я — замыкаючым. Мой парашут адкрываецца неяк адразу. Падбіраю ногі. Чакаю. Зямлі няма. Дзіўнае адчуванне: быццам павіснуў у паветры. І кудысьці нясе, нясе. Хочацца выхапіць пісталет, прастрэліць купал, толькі хутчэй бы зямля. Унізе з'яўляюцца нейкія светлячкі, рухаюцца ў адным напрамку. Прызямляюся прама на шашэйную дарогу. Цяпер ужо можна разгледзець: светлячкі — замаскіраваныя фары машын. Іх гул усё бліжэй. Ледзь паспяваю адцягнуць парашут у кювет. Напагатове аўтамат, граната.

Парашут закопваю ў полі. Скрабу

ТРЫБУНА чытачоў

БЕЛЬСК ПРЫГАЖЭЕ

У апошніх гадах у Бельску назіраем прыкметныя змены. Многа пабудавана тут магазінаў. У хуткім тэмпе будуюцца таксама ў Бельску жылыя дамы. З кожным годам папраўляецца ў нас выгляд вуліц. Там, дзе не так даўно стаяла балота, пракладзены тратуары. Горад разрастаецца і прыгажэе.

Янка, Бельск

Самадзейнікі са Свіслачан — Вера Пугач і Ніна Мукасей.
Фота: Я. Цялушэцкі

Кансультацыя ЮРЫСТА

ПЫТАННЕ: Мой бацька памёр і пакінуў гаспадарку. Мой брат, які працуе ў горадзе ў дзяржаўнай установе, спадзяецца, што бацька хутка памрэ, пераехаў у вёску і жыве ў бацькоўскім доме, займаючы адзін пакой. Ён гэтым хацеў утрымацца ў спадчынных правах. Аднак суд сцвердзіў, што права да спадчыннай гаспадаркі захаваў толькі я, паколькі мой брат з сельскай гаспадаркай нічога супольнага не мае. Брат мае кватэру ў горадзе, аднак з пакою, які займае, уступіць не хоча, пастаяннa мне дакучае і сцвярджае, што яму прыслугоўвае права бясплатна пражываць у бацькоўскім доме, колькі ён захоча. Ці сапраўды ёсць гэткае права?

АДКАЗ: Наследнікі, якія не атрымліваюць гаспадаркі або часткі гаспадаркі, а пражываюць на гаспадарцы, захоўваюць права да далейшага пражывання — да смерці, калі яны няздольныя да працы, пяць год у іншых выпадках. Аднак гэта адносіцца да тых наследнікаў, якім прыслугоўваюць спадчынныя правы да гаспадаркі. Паколькі брат ваш не мае права да спадчыннай гаспадаркі, яму права пражываць на спадчыннай гаспадарцы не прыслугоўвае, і вы можаце патрабаваць, каб ён пакінуў памяшканне.

БЕЛАРУСКІ КАЛЯНДАР — 72

Як мы ўжо паведамлялі, выйшаў ужо «Беларускі каляндар» на 1972 год. Каштуе ён 15 злотых і можна яго набыць ва ўсіх аддзелах нашага таварыства, а таксама ў ГП БГКТ і ў нашай рэдакцыі. Калі хто хоча выпісаць «Каляндар» (за паштовым залічэннем), павінен звярнуцца ў ГП БГКТ: ZG BTSK, Białystok, ul. Warszawska 11.

Дарагое Сэрцайка!

Усе пішуць да цябе і просяць парад, а я хачу напісаць проста крытыку. Надрукуй у сваім кутку аб «культуры» рыбалаўскай моладзі.

28 лістапада г.г. у нядзелю ў вёсцы Рыбалы адбылася вечарынка моладзі ЗМВ. Да адной дзяўчыны прыехала яе сваячка з горада, і яна яе ўзяла на гэту вечарынку. Калі яны ўвайшлі ў залу, усе глянулі крыва на гэтую дзяўчыну. Пачалі між сабою шаптацца. А Рэня, так яе клічуць, прывезла з сабой розныя прыгожыя пласцінкі, думала, што пагуляе разам з моладдзю. Але тут, надоўга чакаючы, сабраліся самыя «закапёршчыцы» Ніна Верамеюк, Валя Яцко і Марыся Свірыдзюк, якія загадалі вывесці Рэню з залы. Тут маюць неўзабаве пабудаваць клуб, а яны ўжо гавораць, што выпішуць каву ў клубе яны будуць пускаць толькі таго, каго захочуць. І гэта іх можна лічыць за ЗМВоўскую моладзь? Не, па-мойму, гэта не моладзь, а купа рагатага быдла. Як жа яны маглі выгнаць дзяўчыну, якая хацела з імі разам пагуляць?! Ці ж гэта сведчыць аб культуры рыбалаўскай моладзі? А здаецца, усе вучацца ў сярэдніх школах, ды так сябе паводзяць.

Што ты думаеш аб гэтым?

Чытач «Нівы»

«Закапёршчыцы», відаць, калі ўбачылі інтэлігентную дзяўчыну, пабаяліся, што не патрапяць сябе належна весці ды і не патрапілі, таму, відаць, «выгналі» дзяўчыну. Але ці не знойдуцца такія сярод моладзі (бо не думаю, што ўсіх можна ўкідаць, як кажуць, да аднаго мяшка), якія б узялі на сябе той цяжар перавыхавання «закапёршчыц»? Паспрабуйце, мо ўдасца.

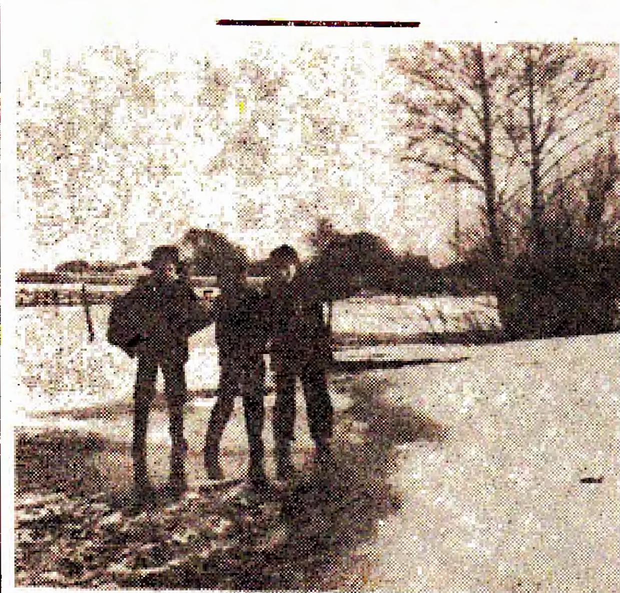
Жадаю поспехаў тым адважным, якія возьмуцца за гэтую справу.
Сэрцайка

АБУРАЛЬНЫ ФАКТ

Я працую настаўніцай у Чыжах і часта езджу ў Гайнаўку. 4.XII.1971 г. была я сведкам прыкрага здарэння на прыпынку ПКС у Гайнаўцы. Абслуга аўтобуса № А08503, што ў гэтыя дні ішоў з Гайнаўкі ў Клейнікі (ад'езд 14/40), вельмі груба аднеслася да вучняў, якія мелі месячныя білеты на гэты курс. Іх не ўпусцілі ў сярэдзіну, нягледзячы, што яны былі на прыпынку на 5 мінут перад планаваным адпраўленнем аўтобуса. Кандуктарка сцвярдзіла, што на гэты курс няма месячных білетаў. А я дасканала ведаю, што гэтым аўтобусам ездзяць выключна пасажыры з месячнымі білетамі. Двое дзяцей з Кленік засталіся ў Гайнаўцы. Гэта недапушчальна. Чаму працаўнікі ПКС не ведаюць сваіх абавязкаў? Дык моладзь, што дазджае ў школы і так пакрыўджана: мерзнучы, чакае на прыпынку аўтобусаў, якія на гэтых трасах не ходзяць рэгулярна. Бываюць дні, калі наогул няма курсаў.

Апісаны факт выклікаў абурэнне сярод людзей, што былі на прыпынку. Не памаглі патрабаванні пастаронніх людзей, кандуктарка не ўзяла дзяцей у аўтобус.

Генрыка Кульчакевіч

На коўзанцы: *Фота: Я. Цялушэцкі*

ПРАВІЛЬНЫЯ ПРАПАНОВЫ

У апошнім часе шмат змянілася ў працы і жыцці лясных рабочых. Гайнаўскія ляснікі атрымалі новыя службовыя памяшканні: 32 леснічоўкі і 26 гаёвак. Для лясных рабочых пабудавана 41 кватэра. Цяпер справа ў далейшым паляпшэнні жыллёвых умоў у лясных паселішчах, у развіцці новага будаўніцтва і рамонтных прац, у пабудове новых калодзежаў і закладванні водаправодаў, у правядзенні там, дзе гэта магчыма, электрыфікацыі, у забеспячэнні лекарскай апекай, у дастаўцы гарачай стравы, у давозе зімою рабочых да працы. Лясныя рабочыя робяць абгрунтаваныя прапановы адносна змен у сістэме прыдзелу драўніны, выпасу жывёлы на лясных грунтах і меліярацыі іх, урэшце больш рацыянальнага прымянення матэрыяльных стымулаў. Спісак патрабаванняў пашырыць трэба на пабудову дарог і мастоў (звязана гэта з прымяненнем механічных прылад), на пабудову станцыі абслугі самаходаў і лясных прылад, на пабудову напраўчых варштатаў. Гэта новыя пытанні. Лес з'яўляецца багаццем, але таксама і калодзежам патрэб..

К. Ляшчынскі

КІНО

ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ

Кляшчэлі

„Droga nad morzem" (bułg.), 4—5. „Bokser" (polski), 6—7. „Legenda" (polski), 8—9.

Нараўка

„Kanał" (polski), „Irena do domu" (polski), 5—9.

Нарва

„Lucia" (kubański), „Lenin — dokumenty, fakty i wspomnienia" (radz.), 5—9.

Чыжы

„Kto wierzy w bociany" (polski), „Niewolnicy" (USA), 5—9.

Дубічы Царкоўныя

„Abel twój brat" (polski), „Che (opowieść o Guevarze)". 5—9.

Арэшкава

„Słoń Maruda" (angl.), „Chewsburska ballada" (radz.), 8—9.

БЕЛЬСКІ ПАВЕТ

Боцькі

„Dziki i swobodny" (angl.), „Okna czasu" (czeski), 5—9.

Орля

„Pejzaż z bohaterem" (polski), „Świeć moja gwiazdo" (radz.), 5—9.

Райск

„Pan Wołodyjowski" (polski), 5—9.

САКОЛЬСКІ ПАВЕТ

Крынкі

„Nauczyciel z przedmieścia" (angl.), 4—5. „Kłopotliwy gość" (polski), 6—7. „Prawdzie w oczy" (polski), 8—9.

Шудзялава

„Pan Dodek" (polski), „Spotkanie w bajce" (polski), 5—9.

Янаў

„Pożądanie zwane Anadą" (czeski), 5—9.

СЯМЯЦІЦКІ ПАВЕТ

Нурэц

„Maskarada szpiegów" (angl.), 4—5. „Uwaga żółw" (radz.), 6—7. „Tropiciel śladów" (rumuński), 8—9.

Мельнік

„Siedem razy kobieta" (franc.), 4—5. „Zabójstwo inżyniera Czarta" (czeski), 6—7. „Milion za Laurę" (polski), 8—9.

Мілейчыцы

„Maskarada szpiegów" (angl.), 4—5. „Tropiciel śladów" (rumuński), 6—7. „Legenda" (polski), 8—9.

ДУБРОЎСКІ ПАВЕТ

Сухаволя

„Martwa fala" (polski), „Zielone smugi" (radz.), 5—9.

Новы Двор

„Pogromca zwierząt" (rumuński), „Pogoń za Adamem" (polski), 5—9.

фінкай па рыдлёўцы — у адказ ні гуку. Чуваць толькі браханне сабак, свісток стрэлачніка: дзесьці побач станцыя. Незразумела, адкуль яна тут. Не відаць і лясных масіваў, указаных на карце. Голы стэп. Дарогі шасейныя, чыгунка. Вакол населеныя пункты. Працягваю даваць сігналы, адказу няма. Відаць, скінулі з недапушчальна вялікай вышыні. І зусім не цюцелька ў цюцельку. Вось і раскідала нас у розныя бакі. Прымаю рашэнне: адыходзіць. Да світання ішоў полем у напрамку паўднёвага захаду. Зайшоў у лясок. Руказк, партфель схаваў у кусты.

Цяпер на мне касцюм, чаравікі. Забіраю з сабой дакументы, грошы. Траса становіцца ўсё больш ажыўленай. З'яўляюцца першыя веласіпедысты — мясцовыя жыхары. Іх абганяюць цяжкія, гружаныя ваенныя машыны. Ужо ля самай вёскі сустракаю жанчын у выцвілых хустках. На рукавах нашыўкі «ост». Рабыні дваццатага стагоддзя. Усё бліжэй дамы, пабудовы пад чырвонай чарапіцай. Заглядваю ў крайні дом. На парозе — старая. Твар бронзавы, увесь у маршчынах, як у Дантэ Аліг'еры. Сустракае не вельмі ветліва:

— Цо то пан муві? Ніц по-германску не разум'е.

Аказваецца, я ў Псарах. Кракаў? Далёка. Можа сто вёрст, а можа сто дзесяць. І граніца.

— Якая граніца?

— Звычайная. Тут Германія, рэйх. Там Польшча, генерал-губернатарства.

Старая глядзіць на мяне, быццам я з неба зваліўся. І раптам замітусілася:

— Прашу пана, каву.

Кофе я выпіў, старой падзякаваў і назад, у лесапасадку. Агледзецца, абдумаць план дзеяння, прыняць рашэнне. Разгарнуў карту — праўду сказала старая. Сілезія — вось куды нас занесла. На ўсю лаю штурмана, пілота. Між іншым, лай не лай, а выхад адзін: забраць рэчы, самае неабходнае, і рушыць у бок Олькуш — да граніцы. З маімі дакументамі мне ў Германіі ні ў вёсцы, ні ў горадзе паказвацца нельга.

Лес аказаўся рэдкім — не лес, а падлесак, але цягнуўся ў патрэбным мне напрамку на ўсход. Перасек шасейную дарогу і зноў паглыбіўся ва ўжо знаёмы мне лясок. Руказк, партфель знайшоў адразу. Усё мацней адчуваю стомленасць, не спаў амаль двое сутак. Прысеў на пянёк. І непрыкметна для сябе задрамаў. Разбудзілі жандары. І ўсё. Быў Голас. І няма Голаса. Напeрадзе допыты, катаванні. Застаецца адно — памерці дастойна. Але як? У гэтай бетоннай каморцы нават павесіцца нельга. А калі б мог? Хто даў табе права на гэта? І хто сказаў, што ўсё скончана. Дзе вы цяпер, мае таварышы? Што з вамі, ці далёка аднесла вас ветрам? Можа і на ваш след напалі гітлераўцы? Можа ў гэту мінуту дапытваюць, катуюць?

(Працяг будзе)

ХТО ЛЯНІВЫ?

Амаль у кожным нумары прыпамінаеце: «Толькі скнара і лянівы не выпісвае «Нівы». Але мы, жыхары Плёсак, не такія лянівыя, мы рады выпісваць «Ніву» і іншыя газеты, але наш пісьманосец Станіслаў Капэля вельмі абляніўся, і, калі за ім не будзеш хадзіць, газета прападзе. Усходняя частка нашай вёскі «Пяскі» ляжыць далёка ад шашы і да сярэдзіны вёскі (да клуба, да школы) добры кіламетр. Дык мы ў нашым кутку бачым пісьманосца вельмі рэдка, як адна газета да нас дойдзе, дык вельмі добра. А астатнія невядома дзе: ці пісьманосец іх перахоўвае, ці нішчыць? Найбольш не атрымліваюць газет людзі старыя, якія не маюць ані часу, ані спрыту ў нагах бегаць за пісьманосцам і дапамінацца сваёй газеты. Можа ваша інтэрвенцыя паможа і прагоніць ленасць у паштовых працаўнікоў у Храбалах.

А.

Ад рэдакцыі: вельмі нам прыкра чуць такія весткі, бо ўспамянутая пошта, а таксама і гэты пісьманосец былі ў нас на добрым уліку.

Жыхары Барысаўкі. Вашай просьбай зацікавілася агенцтва АБС.

Янка з Малочак. «Нашых хлопцаў-малачкоўцаў» пастараемся нейк пусціць, а з «Падляшскай краіны» нічога, на жаль, не выйдзе.

Ніва

Adres redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1. Telefony: red. naczelny 2-10-33, centrala 2-32-41 do 45. Warunki prenumeraty: miesięcznie — 2,40 zł, kwartalnie — 7,20 zł, półrocznie — 14,40 zł, rocznie — 28,80 zł. Prenumeratę przyjmują wrzystkie placówki pocztowe i listonosze. Wpłaty na prenumeratę indywidualną należy dokonywać na konto PUPiK „Ruch" Nr 102-7-161 NBP Białystok I Oddział Miejski. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma. Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje — Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa, ul. Wronia 23. Nr konta PKO 1-6-100024. Zamówienia z krajów europejskich jak i zamorskich należy kierować pod adresem Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa, ul. Wronia 23.
BZGraf. Nakład 7 307 E-3

Навагодняя Батлейка

Дзея адбываецца на Варшаўскай 11. Тут падводзяцца вынікі працы 1971 года. Сабраліся працаўнікі і актыў. За сталом з'явіўся Старшыня і Сакратар. Пачынаецца сход-нарада.

СТАРШЫНЯ:
Будзьце здаровы,
Новы Год прычакаўшы.
Дазвольце двор развесяліць,
Вам і нам вясёлым быць.
(Воплескі прысутных)
Звычай ёсць у нас, у краіне,
Што даўным-даўно па ныне,
Як жывы — увесь народ
Адзначае Новы Год.
Мы, каб Новы Год адзначыць,
Падсумуем сваю працу:
Што святла нам прыдавала,
Чаго ў нас было замала?..
Ну, не ўсё ж бывае гладка,
Ёсць і ўзлёты, і упадкі,
Гаварыце ўсё жа смела,
Чым душа вам набалела.
Прашу «голас забіраць»
Ёсць жа ў нас аб чым казаць.
Да дыскусіі! У «калейку»!
Адкрываю сход — «Батлейку».

САКРАТАР:
Такі ўжо звычай, браткі, маю,
Што ўсюды першы выступаю.
У добрым сёння мы настроі,
Нам здзейсніліся думак роі.
Здабылі вопыт асаблівы
Сярод падзей і невыгод —
Рамонт жа нашае сялібы
Праводзіўся амаль не год.
Мы працавалі дні і ночы,
Ды дзякуючы сэрцу ўлад,
(Хоць пот салёны ліўся ў вочы)
У нашым «доме» сёння лад.
Сябры! Узвійце свае крылы!
Працуйце на усіх дзялянках,
Патройце здвоеныя сілы!
Працуйце зранку да зарангку.
Актывізуйце асяроддзі
У імя палітыкі народнай.
А мы за працу ўзнагародзім,
Нясіце зніч культуры роднай!
Асноўнай плошчай працы вашай
Гурток з'яўляецца — вядома.
Спаўняйце волю душы нашай
І не заседжвайцеся дома.
Сябры! Усё ад вас залежыць.
Рабіце сходы, планы працы,
Каб самі «клаліся» імпрэзы
У гадавыя справаздачы.
Мы сваю працу добра знаем.
Па-рознаму бывае ў час.
Але... што меў сказаць... канчаю.
Хачу паслухаць голас ваш.

ІНСТРУКТАР:
Прабачце, мо каму у вуха
Сказаць я соладка не ўмею.
Гаворка ёсць у нас «не глупа» —
Адзін сее — дзесяць пацее.
Разумныя ў нас ёсць людзі,
Ды толькі звычай нейкі маюць:
Каторы конь сам добра цягне,
Таго яшчэ больш паганяюць.
Дацэніце. Мы знаем, людзі...
Але падзякай сыт не будзеш.
Рабі, хоць трэсні — усё мала
«Больш» — гэта сэнс у вас асноўны.
Разумны дзед казаў, бывала, —
Бяздоннай бочкі не напоўніш.
(Па зале пайшлі шэпты. Слова папрасілі інструктары-жанчыны):

ЖАНЧЫНА-ІНСТРУКТАР I:
Ты што, браток, пяеш пра мукі!
З такім настроем цяжка жыць,
Работу трэба браць у рукі
І прыпяваючы рабіць.
Казаў той: Плакаў я, плакаў —
вынік быў аднакаў.
Пачаў танцаваць —
стала шанцаваць.

ІНСТРУКТАР-ЖАНЧЫНА II
Мы з сяброўкай дружна разам
«Сабіраем» працы плён.
І заўсёды сабе кажам,
Што работа — не палон.

ІНСТРУКТАР I-АЯ:
Заспявай сяброўка гучна,
Весялей гармонік грай.
Як гурткоў насеем густа,
Будзе з працы ураджай.

ІНСТРУКТАР II-АЯ:
Я скажу, сябры, вам проста,
Буду жыць тады шчасліва,
Як у кожнай маёй вёсцы
«Залажу» гурток з актывам.

АБЕДЗВЕ РАЗАМ:
Выйдзем, выйдзем ў чыста поле,
Налюбуемся уволю.
У які не глянем бок —
Працаю кіпіць гурток.

ІНСТРУКТАР:
Разагналіся моцна сяброўкі,
Ды спыніцца вам будзе не «лоўка».
Не скачыце занадта, забілы,
Бо, ці хопіць вам волі і сілы?
Тады слова серабро, калі справы золата.
З такою гаворкай выскакваць —
Усёроўна, што з пацерам праз
дрыгву ісці.
Слоўца, як птушка: выпусціш —
не вернеш,
А, каб плён працы ўзышоў густа,
Трэба засеяць добрым зернем.
Дык што з таго, што дасць Бог дзеці,
Калі не будзе ў што адзеці.

ІНСТРУКТАР-ЖАНЧЫНА:
Ёсць праўда ў тым, што кажаш, дружа,
Ды ці ж прымаць усё празаічна?
На што лічыць, што мо надужы?
Нашто спяваць песімістычна?
Ёсць пагаворка у народзе,
Якую ведае ніводзен:
Дасць бог цяля — дасць і хлява!
Не важна, што маркуеш ты!
Паслухай, што пяе актыў.

АКТЫВІСТКА I-АЯ:
Выйду ў поле, гляну ўкола,
Мора жытняе шуміць.
Як гурток мы залажылі,
Культурней прышлося жыць.

АКТЫВІСТКА II.
Драмгурток у вёсцы маем,
Час нам весела плыве.
То «Лявоніха» спявае,
То Гапэ кіно прышле.

АКТЫВІСТКА III.
Наш гурток Вэгакатоўскі
Ставіць п'есу кожны год.
Хай цвіце культура ў вёсцы,
Ды хай кшталціцца народ.

АКТЫВІСТКА IV:
Ой, шуміць мая бярозка,
А мне хочацца спяваць,
Прыязджай з Гапэ, Сярожка,
Хор у вёсцы закладаць.

РАЗАМ:
Ой, паедзем у Аддзел,
Запяем прыпевачкі,
Возьмем ў конкурсе удзел,
Дарагія дзевачкі.

АКТЫВІСТКА V, УДЗЕЛЬНІЦА КОНКУРСУ:
Шмат пралажыла «Ніва» нам дарожак.
Скрасала мову з непагасных зор
Ды толькі вось, што песняю прыгожай
Замала напаўняла наш прастор.
Зноў тэрмін конкурсу зближаецца да
мэты,
Аб ім мы марым у начной цішы,
Хочуць спяваць вясковыя кабеты,
Дык дай нам, «Ніва», песень ад душы.

КАРЭСПАНДЭНТ:
На «Ніве» вырас мой пагляд здаровы.
Пад шум яе калоссяў плыў мой лёс
жыццёвы.
Яе радкі раскрылі шмат падзей.
Яна ў руках дарослых і дзяцей
Дык з Новым Годам!
Буйна расці, «Ніва»!
Будзь каласістай, слаўна нам руней,
Будзь ты крыніцай мудрасці шчаслівай
У руках дзесяткаў тысячаў людзей.
Я чуў улетку, ля вясковай хаты,
Так запявалі хораша дзяўчаты:

ДЗЯЎЧЫНА I:
Выйду, выйду я на поле.
Сонца свеціць усё ярчэй.
Чытай «Ніву», любы Коля,
Будзеш жыць ты разумней.

ДЗЯЎЧЫНА II:
Ой, сяброўка, радасць маю,
Калі «Нівачку» чытаю.
Павучуся, як кахаць
І як смачна згатаваць.

ДЗЯЎЧЫНА III:
Расці, «Ніва» залатая,
Я сто год ёй запяю.
Ой, зрабі падпіску, Ваня,
А то замуж не пайду.

УСЕ РАЗАМ:
З Новым Годам, скажам проста,
Рады мы сабе жадаць,
Каб часцей у нашу вёску
Стаў рэдактар заглядаць.
(Уваходзіць спознены госць)

ГОСЦЬ:
Выбачайце, даражэнькі,
Што спазніўся трошкі,
Ды да вас яшчэ спяшаюць
Шматлікія госці.

СТАРШЫНЯ:
А хто там ідзе, а хто там ідзе?
У вагромністай такой грамадзе?

ГОСЦЬ:
Літаб'яднанне.

СТАРШЫНЯ:
А што яны нясуць у душах сваіх?
У думках цяжкіх, у сэрцах дзіўных?

ГОСЦЬ:
Светупазнанне.

СТАРШЫНЯ:
А куды ж нясуць гэту мудрасць сваю,
Ды амораў чашу?

ГОСЦЬ:
На галаву вашу.

СТАРШЫНЯ:
А, што гэта яны за замер прынялі?
Што сабе прарочаць?

ГОСЦЬ:
Творы выдаць хочуць.

СТАРШЫНЯ:
Ды што мроіцца ім, бездзейным такім?

ГОСЦЬ:
Паэтамі звацца.
(Уваходзяць паэты. Садзяцца)

ПАЭТ I:
Што я паэт, усе тут знаюць,
І, як ёсць гэты круг вялік,
Усе не раз мне ўпамінаюць:
Што я з народам быць не звык,
Пісаць і думаць, што не ўмею,
Затрацію сэнс паэзіі ўшчэнт,
Нават фантазіяй не ірдзею,
Бо я паэт — антыталент.
А ўсё ж ад зайздрасці ўздыхаюць,
Што вершам хлеб сабе раблю,
І зубы злосна заціскаюць,
Што за няма што грош бяру.
Але, хоць кім сабе вы будзьце,
Як будзе гэты круг вялік —
Ніколі, браткі, не забудзьце,
Што я паэт ваш, а не ЦВІК!

ПАЭТ II:
Крычаць «мазгі», што я кахаю,
Што я распустаю жыву,
А я ж і роскашы не знаю,
Бо я пішу, ўсю ноч пішу.

✲

Паэзіі духам створанае цела,
Паэзія — несумненнае багацце.
Паэт ідзе, бярэ і творыць смела...

ПРАДСТАЎНІК НАВУК. ГУРТКА:
Здаючы чалавека на распяцце!
Імкнешся ты паплыць на паўнаводдзе,
А ці ствары ты што для асяроддзя?
Ты — лірнік вершаў, вырваных з-пад
неба,
А тут людзям здаровай п'есы трэба.
Часцей будзь на Зямлі, падонку
Мельпамены,
Зірні ў жыццё людзей і перамены,
А вырваўшысь хвілінай ў цішыню,
Спытай ты сам сябе: — Каму пішу?
Няхай ад ныне ліра запрарочыць,
У іншым выглядзе ў тваёй паэзіі
род жаночы.
(Уваходзяць каляднікі. Спяваюць).

ПЕСНЯ I:
Ныне, народзе, возвесяліся,
Сёння на сходзе мы тут зышліся
З грэху шчыра паспавядацца,
З Новым Годам у шчасці спаткацца,
Ра-а-дуйся! Не-е-едуйся!

ПЕСНЯ II:
У Таварыстве, у Таварыстве
Вясёла навіна!
Чыста, утульна, ціха-культурна,
Не тое, што была.
Усё тут нова — поўная абнова.
Уладам паклон даймо,
Начальства ўслаўляймо —
Чуда, чуда-а-а-а заспяваймо!

ПЕСНЯ III.
Нова радасць стала-а,
Як бы не-е-е бывала.
Дай вам, бра-а-атцы,
У вашай пра-а-ацы
Поспехаў не мала.
Хай вам све-е-етласць ззяе-е
Залато-о-ою іскрай.
Новы Го-о-од хай прыбаўля-а-а-е
Сотні а-а-актывістаў.

СТАРШЫНЯ І САКРАТАР:
І мы то ж спяваем!
Шчасця ўсім жадаем!
Актыві-і-стаў і ўсіх чле-е-наў
Шчыра «паздраўляем».

СТАРШЫНЯ:
Дзякую ўсім за ўвагу,
Праявілі вы ідэі.
А затым наш сход «Батлейка»
Вышаў на размер «Батлеі».
Прапаную, на астатак,
Выпіць чарку за Год Новы,
Гукнуць хорам на дадатак
«Бывайце здаровы».

ЗОСЯ СТАСЬКЕВІЧ